

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

25 januari 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD EN RUIMTELIJKE ORDENING

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de leefbaarheid van Doel

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een klooster op een terrein dat deel uitmaakt van het Koninklijk Domein te Opgrimbie

Vraag om uitleg van de heer André Denys tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de erkenning van vlasbedrijven als para-agrarische bedrijven

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, en tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake asbest en volksgezondheid

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de aankoop van pachtgronden door het Vlaamse Gewest, afdeling Natuur

Vraag om uitleg van mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het natuurinrichtingsproject West-Vlaamse Scheldemeersen, ingesteld op 31 maart 2000
Met redenen omklede moties

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het waterniveau van de Velpe in Kersbeek Miskom

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de financiële kosten voor de sluiting van de ISVAG-oven

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Donderdag 25 januari 2001

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.04 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Dirk De Cock tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de leefbaarheid van Doel

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer De Cock tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de leefbaarheid van Doel.

De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, met de regeringsbeslissing van 19 mei 2000 heeft de Vlaamse regering besloten tot de uitbreiding van de Werkgroep Strategisch Plan Waaslandhaven om een volwaardig strategisch plan voor het havengebied tot stand te brengen. Dit moet duidelijkheid scheppen, onder meer over de fasering van de uitvoeringsmodaliteiten van een tweede containerdok op het grondgebied van de plek waar nu de woonkern Doel ligt.

De Vlaamse regering gelastte de Vlaamse minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media op basis van dat Strategisch Plan ruimtelijke uitvoeringsplannen tot stand te brengen voor het gehele havengebied Linker- en Rechterscheldeoever ter hoogte van Antwerpen. Mijnheer de minister, u werd gelast alle nodige initiatieven te nemen om de ruimtelijke bestemming van Doel, gelegen in het zeehavengebied, als juridische basis van het socialebegeleidingsplan te bestendigen.

Daarbij heb ik een tweetal vragen. Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot het tot stand brengen van ruimtelijke uitvoeringsplannen van

het gehele havengebied, zowel de Linker- als de Rechterscheldeoever, op basis van dat Strategisch Plan ? Wie wordt gelast met het tot stand brengen van deze uitvoeringsplannen ? Zijn er reeds gedeeltelijke opdrachten ? Zijn die al vergund ? Wat is de inhoud hiervan ? Welke initiatieven hebt u reeds genomen om de ruimtelijke bestemming van Doel gelegen in het zeehavengebied als juridische basis van het socialebegeleidingsplan te bestendigen ?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, de Vlaamse regering besliste inderdaad op 19 mei 2000 onder punt 2 om de Vlaamse minister van Openbare Werken te gelasten de nodige initiatieven te nemen om de voornoemde werkgroep uit te breiden en een volwaardig Strategisch Plan voor het havengebied op zowel Linker- als Rechterscheldeoever op te stellen. Zodoende willen we komen tot een totaalvisie op het Antwerpse havengebied. In punt 2.2 van dezelfde beslissing werd minister Stevaert er eveneens mee belast de Werkgroep Strategisch Plan Haven voor de Linker- en de Rechteroever ter hoogte van Antwerpen samen te stellen. Hierbij zou zijn afgevaardigde het voorzitterschap van deze werkgroep waarnemen. Verder wordt de samenstelling van deze werkgroep opgesomd. Ook ik ben daarin vertegenwoordigd, door mijn adjunct-kabinetschef, de heer Borré.

In het najaar van 2000 werden de werkzaamheden van de werkgroep van het strategisch planningsproces voor het deel van de Antwerpse haven op de Linkeroever, de Waaslandhaven, heropgestart. Dit planningsproces wordt geleid door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen, terwijl de klankbordgroep wordt voorgezeten door de gouverneur zelf. Binnen deze werkgroep werden een viertal subwerkgroepen opgericht. Een ervan zal de door

Van Mechelen

de Vlaamse regering goedgekeurde principes van het Strategisch Plan voor de Waaslandhaven, in het bijzonder wat het ruimtegebruik betreft, verder uitwerken. Deze werkgroep zal in 2001 onder meer evalueren in welke mate de gewestplanherziening van 8 september 2000 kan worden gebruikt als basis voor de afbakening van het zeehavengebied op de Linkerscheldeoever zoals voorzien in de bindende bepalingen van het RSV.

Voor het deel van de Antwerpse haven op de Rechterscheldeoever werd de heer Paulus, gouverneur van de provincie Antwerpen, verzocht dit planningsproces te coördineren, naar analogie met de werkwijze op de Linkeroever. Deze werkzaamheden bevinden zich vandaag in de opstartfase. U weet dat de gouverneur de voorbije maanden het hele proces van het Masterplan van Antwerpen heeft geleid. Nu dit plan op zijn niveau is afgerond is het de bedoeling deze nieuwe opdracht aan hem toe te kennen.

De overkoepelende werkgroep, die de strategische planningsprocessen op beide oevers op elkaar moet afstemmen, wordt voorgezeten door de heer Meersman, raadgever op het kabinet van minister Stevaert. Van zodra de werkzaamheden van deze werkgroepen genoeg gevorderd zijn, zal de administratie Ruimtelijke Ordening het afbakeningsproces van de hele Zeehaven Antwerpen opstarten. We willen dus eerst de resultaten van die werkgroepen hebben. Hun werkzaamheden zouden in de loop van dit jaar afgerond moeten zijn. Daarna zullen we een aanbesteding organiseren om het planningsproces op gang te brengen. Dit afbakeningsproces zal vanzelfsprekend uitmonden in het opstellen van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Op 8 september 2000 werd, zoals u weet, de herziening van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren definitief vastgesteld. In deze herziening werd onder meer rekening gehouden met de regeringsbeslissingen over het socialebegeleidingsplan en met de resultaten van de leefbaarheidsstudie die in opdracht van minister Stevaert werd uitgevoerd. Doel en omgeving werden bij deze gewestplanwijziging ingetekend als zeehavengebied type 3. Dit betekent dat het gebied wordt gereserveerd als zeehavengebied, maar dat – tot wanneer een stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor een tweede getijdendok – werken, handelingen en wijzigingen kunnen worden toegestaan die de leefbaarheid van het gebied garanderen. Dit betekent dat renovatiewerken aan privé-eigendommen en aan het open-

baar en privé-domein kunnen worden toegelaten, net als functiewijzigingen die gericht zijn op het functioneren van de woonkern. Tot renovatiewerken behoren beperkte verbouwingen en uitbreidingen van woningen en andere gebouwen. Nieuwbouw en het herbouwen van een gebouw kunnen echter niet worden toegestaan.

Ten zuiden van Doel, tussen de woonkern en het Deurganckdok in aanleg, werd een reservatiestrook voor een leefbaarheidsbuffer ingetekend. Deze buffer dient om de woonkwaliteit van de woonkern Doel te bestendigen tot het zeehavengebied type 3 rond Doel wordt gerealiseerd als zeehavengebied. Deze buffer zal bestaan uit een dijk met een hoogte van ongeveer 23 meter, gemeten boven het maaiveld aan de zijde van de woonkern, eventueel verhoogd met een geluidswerende constructie of beplanting.

Ten zuidwesten van Doel werd een reservatiestrook voor een leefbaarheidsbuffer van type 2 ingetekend. Qua vorm is deze leefbaarheidsbuffer gelijk aan de buffer ten zuiden van Doel. Hij wordt echter slechts aangelegd als binnen 500 meter ten westen van de uiterste grens van deze reservatiestrook vergunde industriële activiteiten worden uitgevoerd. Het ophogen van het terrein tot op het niveau van het zeehavengebied type 2 is toegelaten alvorens de buffer volledig wordt afgewerkt. Met andere woorden, deze buffer wordt maar geconcipeerd zodra bedrijven een vergunning hebben en het nut van de buffer als scherm duidelijk blijkt.

De vaststelling van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren vormt dus de juridische basis van de ruimtelijke bestemming van Doel en dient vanzelfsprekend dan ook als basis voor de bestendiging van het socialebegeleidingsplan. U weet dat na de uitspraak van de Raad van State inzake de eerste gewestplanwijziging Sint-Niklaas-Lokeren de leden van het comité tot aankoop in een moeilijk parket zaten omdat ze geen juridische basis meer hadden voor de afgesproken financiële vergoedingen voor inwoners die beslisten hun woning te verkopen. De goedkeuring van de tweede gewestplanwijziging op 8 september 2000 gaf ons daar een nieuwe basis voor. De minister van Financiën heeft ermeestemd dat de leden van het comité reeds voor de publicatie van deze beslissing konden optreden. Er was dus een quasi-onmiddellijke continuïteit.

In dit dossier leven we dus ons schema na. Belangrijk is dat de beide gouverneurs, met hun wijsheid en ervaring, terzake de kar trekken, in het belang van alle inwoners, het economische proces en het leefmilieu. Die aspecten worden daar tegen elkaar

Van Mechelen

afgewogen. Op basis van de resultaten van de werkzaamheden van deze werkgroepen kunnen we een soort aanbestedingsrapport opstellen, op basis waarvan we het planningsproces voor de afbakening van het hele Zeehavengebied Linkerscheldeoever op gang kunnen brengen. Ook wat betreft het ruimtegebruik op de Rechterscheldeoever, waar door de veranderingen in de industriële processen heel wat ruimte vrijkomt, zal er een nieuwe visie worden ontwikkeld. Ik ben ervan overtuigd dat we op termijn naar een win-winsituatie zullen evolueren.

De voorzitter : De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, uit uw antwoord blijkt dat u werk wilt maken van de inbreidingsproblematiek op Rechteroever. Een werkgroep onder leiding van de twee gouverneurs zal verschillende problemen samen onderzoeken. Wanneer is deze klankbordgroep voor het laatst samengekomen ? Zijn er documenten beschikbaar ?

Minister Dirk Van Mechelen : Minister Stevaert zal ongetwijfeld beter op de hoogte zijn van de rapportering van deze werkgroep. Zoals u weet, hebben we in de Vlaamse regering afgesproken dat de minister van Openbare Werken de werkzaamheden in verband met Doel coördineert.

Alle partijen hebben gevraagd om nu eens concreet de grenzen van de Antwerpse Zeehaven vast te leggen – en trouwens ook die van onze andere zeehavens.

Mijnheer De Cock, zoals u zelf zei is het essentieel dat de haven werk maakt van een nieuwe visie en een inbreidingsproject opstelt om de beschikbare terreinen in te vullen. Een belangrijk Japans bedrijf heeft zopas beslist om nieuwe investeringen te doen in de Antwerpse haven, en wel op de braakliggende terreinen van Bayer. Eindelijk ligt een maximale benutting van de beschikbare ruimte in het verschiet.

Ik heb lange gesprekken gevoerd met het topmanagement van bedrijven zoals BASF. Die mensen werken met een heel andere planningsfilosofie dan wij. Ik heb daar overigens alle begrip voor. Zij denken in een termijn van zestig jaar, terwijl wij zo snel mogelijk een beter ruimtegebruik willen. Dergelijke bedrijven eisen dat er een strategische grondvoorraad beschikbaar wordt gehouden als zij in Antwerpen investeren. Soms lopen onze visies

duis uiteen. We moeten vanzelfsprekend proberen om tot een vergelijk te komen.

Door de evolutie van het containertransport is er een manifeeste verschuiving van deze activiteit naar de nieuwe containerkades. Er is dus een nieuwe bestemming nodig voor de oude binnenhavengebieden. We voeren hierover met schepen Delwaide structureel overleg. 't Eilandje is een eerste knelpunt. Hoe kunnen we van dit gebied met een industriële functie een woongebied maken ? Zo'n verschuiving heeft natuurlijk gevolgen voor de achterliggende havenactiviteiten. Het Kanaaldok ligt er vlak in de buurt. Het was even wachten op de nieuwe coalitie, maar we beraadslagen hier nu over met de stedelijke overheid en met de provinciegouverneur.

De heer Dirk De Cock : Mijnheer de minister, ik onthoud dat u in de eerste plaats bezig bent met de ontwikkeling van een globale aanpak voor de haveninvulling, zowel voor de Linker- als voor de Rechteroever. Dat zal op termijn ongetwijfeld vruchten opleveren. Daarbij biedt de wijziging van het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren op 8 september 2000 meer rechtszekerheid voor de Doelnaars. Zij worden niet in de kou gelaten. Meer begeleiding en steun bieden aan de betrokkenen was duidelijk de beweegreden van de Vlaamse regering bij haar beslissing van 19 mei 2000.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een klooster op een terrein dat deel uitmaakt van het Koninklijk Domein te Opgrimbie

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Janssens tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning voor de bouw van een klooster op een terrein dat deel uitmaakt van het Koninklijk Domein te Opgrimbie.

Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het

Janssens-Vanoppen

Belang Van Limburg schreef in zijn kersteditie van 2000 : 'Na zes jaar is dit dossier weer terug bij de minister. De gemachtigd ambtenaar van Stedenbouw in Limburg gaat in beroep tegen de bouwvergunning voor het slotklooster op het Koninklijk Domein te Opgrimbie. Nu moet Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening Van Mechelen de knoop doorhakken.'

Mijnheer de minister, wat een gewoon bouwdoossier had moeten zijn, is de jongste zes jaar een politiek dossier geworden. Zoals dat meestal het geval is met politieke dossiers, heeft het tot controverses geleid. Tegelijk blijft Opgrimbie een bouwdoossier dat op een uitspraak wacht. Mijnheer de minister, de sleutel voor die uitspraak ligt in uw handen.

Het is niet mijn bedoeling om de technische aspecten van dit dossier uit te diepen. Deze kant van de zaak wordt toegelicht in de schriftelijke versie van deze vraag, die iedereen heeft kunnen lezen, en heeft ruim aandacht gekregen in eerdere interpellaties. Zonder twijfel zijn er fouten gemaakt. Het is betreurenswaardig dat er niet eensgezind gevolg werd gegeven aan het advies van de Vlaamse administratie. Dit druist in tegen de principes van goed bestuur. Het is in strijd met het correct omgaan met objectief advies en het consequent toepassen van een wetgeving die in principe voor elke bouwheer gelijk hoort te zijn.

Een eerste aanvraag voor een stedenbouwkundig attest, ingediend bij de gemeente, botste op een negatief advies van het bestuur Ruimtelijke Ordening van het Vlaams Gewest. Dat had alle betrokken actoren tot voorzichtigheid moeten aanmanen. Toch besliste de toenmalige directeur-generaal van het bestuur Ruimtelijke Ordening op 14 december 1994, in tegenspraak met het standpunt van zijn eigen administratie om toch een bouwvergunning af te leveren, na aanvraag door de bisschop van Hasselt.

We kennen ondertussen het verdere verloop van dit dossier, waarover de auditeur van de Raad van State op 27 mei 1998 oordeelde dat de afgeleverde vergunning niet kon. Hij somde drie ernstige redenen op : ten eerste de ligging in een groengebied, ten tweede het ontbreken van een milieu-effectenrapport voor het rooien van een bos en ten slotte het feit dat de bisschop niet kan worden beschouwd als een publiekrechtelijk persoon.

Bij mijn weten is er geen milieu-effectenrapport. Normaal is dat verplicht van zodra er sprake is van

het rooien van meer dan drie hectare bosoppervlakte met het oog op een ander bodemgebruik. Als de bouwplannen dezelfde zijn als bij de eerste vergunningsaanvraag, dan kan er wettelijk geen twijfel bestaan dat een MER vereist is. Mijnheer de minister, de eerste auditeur van de Raad van State was hiervan overtuigd, net als uw voorganger, minister Stevaert. Op 9 maart 1999 bevestigde deze laatste na een interpellatie van de heren Sauwens en Sannen in de commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer dat er een MER nodig is. Ik citeer : 'Dat is de visie van de administratie en van de minister zelf.'

Onlangs zette de nieuwe Limburgse deputatie, slechts enkele weken in dienst, echter onverwacht het licht op groen voor de verdere bouw en afwerking van het slotklooster. Nochtans had de gemeente andermaal geweigerd een vergunning af te leveren, omdat de bevoegde ambtenaar opnieuw een negatief advies had uitgebracht.

De bestendige deputatie zette het licht op groen op grond van uitzonderingsbepalingen. Dat is natuurlijk de cruciale vraag. Wat bedoelt men met de uitzonderingsbepaling dat 'in afwijking van de bescherming als groengebied, werken en handelingen toegelaten worden die nodig of die nuttig zijn voor de inrichting van een gebied als Koninklijk Domein' ? Het antwoord op de vraag is logischerwijze dat het gaat om werken of handelingen die nodig of nuttig zijn om het domein voor de koninklijke familie – en dus voor niemand anders – bruikbaar te maken. Een klooster is daarvoor, objectief beoordeeld, noch nodig, noch nuttig. Die tijd is voorbij. Dat is de mening van de eerste auditeur, en de bedoeling van de uitzonderingsmaatregel blijkt duidelijk uit de verklaring van 9 maart 1999 van de toenmalige minister in de commissie voor Ruimtelijke Ordening.

De gemachtigd ambtenaar heeft inmiddels opschortend beroep aangetekend tegen de beslissing van de deputatie, waardoor het dossier uiteindelijk op de tafel van de minister is beland. Het gaat om een bouwdoossier met administratieve en procedurele fouten. Onze fractie is van oordeel dat elk bouwdoossier voor elke eigenaar en voor elke bouwheer op identieke wijze moet worden behandeld. Wetten en decreten gelden tenslotte voor iedereen in dezelfde mate. Het stoort ons dat er activiteiten zijn ontplooid op een betwiste site. Dat kan alleen maar kwaad bloed zetten bij andere bouwheren die zelf zijn verwickeld in geschillen. De wetgeving in het algemeen en die van ruimtelijke ordening in het bijzonder moet voor iedereen op dezelfde wijze worden toegepast, zo niet onder-

Janssens-Vanoppen

mijnt men de geloofwaardigheid van het gevoerde beleid.

Wat is het standpunt van de minister, in het licht van alle argumenten ? Welke maatregelen zal hij treffen, en op welke wijze zal dat worden meege-deeld ?

De voorzitter : De heer Boutsen heeft het woord.

De heer Mathieu Boutsen : Mijnheer de minister, tenzij u de spontane tenhemelopneming van het klooster van Opgrimbie kunt uitlokken, zult u verplicht zijn om een keuze te maken : regulariseren of afbreken. Als u het bouwwerk regulariseert, zou ik graag vernemen wat u zult doen voor de eigenaars van de reeds gesloopte panden die niet van dezelfde voorrangregeling gebruik konden maken. Zullen de gedupeerden een vergoeding krijgen die volstaat om de afgebroken panden in de oorspronkelijke staat te herstellen ? Als u van oordeel bent dat het klooster moet worden afgebroken, zult u dan bevelen een schadevergoeding uit te keren aan de bouwheren die mét een vergunning hebben gebouwd ? En zult u dan bevelen om de terreinen in de oorspronkelijke staat te herstellen ?

In dit parlement zijn schadebedragen genoemd voor een totaal van 150 miljoen frank, uit te betalen aan de bouwheren van al gesloopte panden, en ongeveer hetzelfde bedrag om de terreinen in hun oorspronkelijke staat te herstellen. Wie moet in dat geval die bedragen ophoesten : de federale overheid, de Vlaamse overheid, de gemeente Maasmechelen of een consortium van de drie ?

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, ik ben een beetje verrast dat deze vraag op de agenda staat. Het betreft een bouw dossier waarover de minister een beslissing moet nemen. Vragen en interpellaties over bouw dossiers gingen tijdens de vorige en huidige zittingsperiode altijd over de te volgen procedures, en nooit over de beslissing die de minister nog moest nemen.

Het parlement moet daarover geen vragen stellen. Men vraagt me soms om dat toch te doen, maar ik doe dat niet. Dat zou deontologisch niet verantwoord zijn. Ik weet dat er voor dit dossier nationale belangstelling bestaat, maar men mag het parle-

mentaire mandaat niet gebruiken om de hangende beslissing van de minister te beïnvloeden.

De voorzitter : Mijnheer Denys, ik deel uw mening. Het is echter moeilijk om hoofdvragen van deelvragen, en concrete aspecten van algemene te onderscheiden. De minister kan zelf beslissen of hij daarover in de commissie een uitspraak doet.

Als de commissie van oordeel is dat ik daarover strenger moet oordelen, dan zal ik dat doen. Ik zal de vertegenwoordigers van de verschillende fracties daarover aanspreken, maar dat zal aanleiding geven tot grote discussies. In afwachting verkies ik veeleer de vragen te aanvaarden : het staat de minister vrij om daar al dan niet op te antwoorden. In elk geval kan het niet dat men de minister vraagt naar zijn mening over het dossier waarover hij vandaag in beroep moet oordelen. De minister kennende probeert hij steeds opnieuw zo goed en ruim mogelijk te antwoorden.

Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij wat de heer Denys heeft gezegd. Het is de bedoeling dat we het hier over de algemene zaken hebben. Verder is het een feit dat de procedure lopende is.

Nu deze zaak hier is aangekaart, wil ik toch even de algemene aspecten ervan vermelden. Het stoort me dat in dit dossier een aantal gedragslijnen overboord worden gegooid. Ook de minister heeft altijd gezegd dat men kwetsbare gebieden – met inbegrip van de natuurgebieden – erg streng moet bewaken, bouw misdrijven moet voorkomen en zo nodig ongedaan moet maken. Als dit allemaal kan, is het hek van de dam. Als dit allemaal kan, op welke bescherming kunnen natuurgebieden dan nog rekenen ?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik sluit me aan bij de opmerking van de heer Denys. Naar aanleiding van een andere interpellatie over een ander concreet dossier heb ik me trouwens al in die zin uitgesproken.

Als een procedure in beroep bij de minister hangende is, kan daarover geen vraag worden gesteld. Het spreekt vanzelf dat ik politiek verantwoordelijk ben voor de beslissing zelf. Ik moet me verant-

Van Mechelen

woorden tegenover het parlement voor de genomen beslissing. Vandaag verwoordt een fractie hier wat ze van het dossier vindt. Ik weet niet of de ministers van die fractie dezelfde mening zijn toegeedaan. Op deze wijze verwoordden alle fracties hun standpunt over een specifiek bouw dossier. Dat lijkt mij een bijzonder gevaarlijke situatie. Ik zal straks duidelijk maken waarom.

Wij hebben in deze legislatuur ook geprobeerd om met betrekking tot de bouwberoepen een zeer stringente lijn te volgen, waarbij we erop toezien dat iedereen zijn juiste opdracht vervult. Een dossier als dit krijgt bijzondere aandacht. Ik ben het daarom met de voorzitter eens dat we voor dergelijke dossiers nog eens duidelijk moeten zeggen hoe het met de procedure staat, als ze opnieuw in het Vlaams Parlement ter sprake komen.

Ik zal het hier zuiver over de procedure hebben. Inhoudelijk stel ik mij zeer terughoudend op. U zult mij dat niet kwalijk nemen.

Ik had gehoopt dat deze kelk aan mij zou voorbijgaan. Daarom hebben wij immers het decreet op de ruimtelijke ordening aangepast. Als een bouwvergunning negatief is beoordeeld door een gemeente op advies van de gemachtigde ambtenaar en er bij de deputatie een beroep wordt aangetekend en wanneer de deputatie eveneens negatief adviseert, is er bij de minister geen hoger beroep meer mogelijk. Twee maal neen is neen. In dit geval heeft de deputatie anders geoordeeld. Daarom is het dossier bij mij aanhangig.

Het is zeer belangrijk dat we geen appels met peren vergelijken, zeker gelet op het betoog van de vertegenwoordiger van het Vlaams Blok. Ik vraag alle politieke verantwoordelijken om er geen spelletje van te maken, want daar bewijzen we de Vlaamse burger geen dienst mee. Het zou enkel aanzetten tot nog meer antipolitiek – maar misschien is dat wel de bedoeling.

Sta mij toe even de belangrijkste feiten met enige nuancering op een rijtje te zetten.

Laat ons beginnen met het belangrijkste gegeven, namelijk de natuurlijke waarde van het gebied. Ik ben de laatste om die te betwisten. Het is immers een groengebied volgens het gewestplan. Met de gewestplanwijziging van 1990 kreeg het Koninklijk Domein een apart bestemmingsvoorschrift. Hierdoor werden alle werken en handelingen mogelijk die nodig of nuttig kunnen zijn voor de inrichting

van dit gebied als Koninklijk Domein. Het is voor iedereen duidelijk dat een dergelijke vage formulering voor veel interpretaties vatbaar is. Ik verwijs naar de talrijke interpellaties die in het verleden reeds over dit onderwerp zijn gehouden. De juristen onder u weten trouwens dat de wetgeving op de ruimtelijke ordening geen exacte wetenschap is.

De verantwoording voor deze gewestplanwijziging werd uitdrukkelijk toegelicht in de schoot van de toenmalige Vlaamse regering. Volgens de toenmalige kabinetschef moest de wijziging werken aan de woning mogelijk maken, net als eventueel de bouw van een woning voor een lid van de koninklijke familie. Men heeft dit voorschrift zo geformuleerd om enige flexibiliteit te behouden en om enige discretie aan de dag te leggen uit respect voor de aanvrager.

Er werden toen ook afspraken gemaakt over de aanvraagprocedure. Omdat men de koning als een publiekrechtelijk rechtspersoon beschouwde, zou de aanvraag rechtstreeks gebeuren bij de minister voor Ruimtelijke Ordening. Tijdens zijn leven heeft Koning Boudewijn toenmalig bevoegd minister Kelchtermans gecontacteerd via de beheerder van de civiele lijst, in verband met zijn intentie een schenking te doen op voorwaarde dat er een klooster zou worden gebouwd.

Toen de koning in 1993 overleed, was er nog geen beslissing genomen. Bij testamentaire wilsbeschikking werd een deel van het Koninklijk Domein geschonken aan de VZW Bisdom Hasselt, onder de opschortende voorwaarde dat op het weggeschonken terrein een abdij zou worden opgericht voor de orde van Monialen van Bethlehem en Maria Tenhemel Opgenomen der Karthuizerinnen.

Na de overhandiging van de wilsbeschikking door koningin Fabiola was er overleg met de directeur-generaal van Arohm. Die verzekerde dat de wens van de koning volgens zijn onderzoek verenigbaar was met het gewestplanvoorschrift. Op 14 december 1994 verleende de directeur-generaal onder de politieke verantwoordelijkheid van minister Kelchtermans en in toepassing van artikel 48 van de stedenbouwwet van 29 maart 1962, een bouwvergunning voor de bouw van een abdij met een poortgebouw, een multifunctionele schuur, een gasten- en familiehuis, een onthaalklooster en een slotklooster.

Volgens de juridische adviezen die destijds werden gegeven, kon de bisschop als een publiekrechtelijk persoon worden beschouwd voor de delegatie die de koning had gegeven aan het bisdom in hoofde

Van Mechelen

van monseigneur Schruers. Het vervolg van het verhaal is u bekend.

Er volgde een schorsingsprocedure bij de Raad van State. Men heeft de bouwwerken echter niet geschorst in 1995. Pas na een veel te lange procedure werd de bouwvergunning uiteindelijk vernietigd door de Raad van State bij arrest nummer 78.465 van 1 februari 1999. De Raad van State zei daarin duidelijk dat een foutieve procedure werd gevolgd. Het bisdom zou geen publiekrechtelijk rechtspersoon zijn, zodat de procedure uit het toenmalig artikel 48 van de stedenbouwwet niet mocht worden toegepast. Samen met u betreur ik dat de Raad van State hierdoor geen uitspraak moest doen over een aantal argumenten ten gronde.

In zijn verslag schoof de auditeur-generaal van de Raad van State inderdaad nog een aantal elementen over de inhoud naar voren. De aanvraag was MER-plichtig, omdat er meer dan 3 hectare bos zou worden gerooid met het oog op een ander bodemgebruik. Bovendien zou een klooster, objectief beschouwd, noch nodig, noch nuttig zijn voor de inrichting van het domein als Koninklijk Domein.

Vanuit strikt juridisch oogpunt is het echter logisch dat de Raad van State geen verdere uitspraken deed toen zij besliste de bouwvergunning te vernietigen op basis van een procedurefout. Vermits de ene procedure niet goed werd bevonden, stond het het bisdom echter vrij om een nieuwe aanvraag in te dienen volgens de correcte procedure, wat dan ook gebeurde overeenkomstig artikel 43 van het gecoördineerde decreet van 22 oktober 1996.

De aanvrager beperkte de aanvraag nu tot de gemeente Maasmechelen, zodat volgens zijn oordeel de MER-procedure niet langer noodzakelijk was. Het college van burgemeester en schepenen gaf geen pre-advies, omwille van de juridische complicaties in dit dossier.

De gemachtigde ambtenaar van Arohm Limburg adviseerde de aanvraag negatief op 25 april 2000 na advies van de centrale juridische dienst van het departement. Dat stelde dat een klooster niet in overeenstemming is met de bestemming van het gewestplan en dat volgens het proces-verbaal de werkelijk gebouwde toestand niet volledig overeenstemt met het oorspronkelijk vergunde. De gemeente Maasmechelen weigerde op basis van dit negatief advies van de gemachtigd ambtenaar van Arohm Limburg de bouwaanvraag op 23 mei 2000.

De bestendige deputatie van de provincie Limburg willigde het bouwberoep wel in op 22 november 2000.

Door de gemachtigde ambtenaar van Arohm-Limburg werd tegen dit ingewilligd bouwberoep van de deputatie op 21 december 2000 beroep aangetekend bij de minister. Hij herneemt hierbij zijn voorgaande argumentatie en stelt bovendien dat de procedure van ontheffing en compensatie volgens het bosdecreet en de Europese richtlijnen inzake habitat- en vogelrichtlijngebieden niet zijn gevolgd en dat de procedure tot het bekomen van een vergelijk aan het verlenen van een regularisatievergunning moet worden voorafgegaan.

Uit de voorgaande geschiedenis stel ik vast dat ik thans op zeer korte termijn uitspraak moet doen over deze complexe aanvraag. De ministeriële beslissing over het beroep moet in principe binnen de 60 dagen ter kennis worden gegeven aan de betrokken partijen of binnen de 75 dagen indien één van de partijen vraagt om gehoord te worden. Voormelde termijnen zijn termijnen van orde en dus niet bindend. Bij het overschrijden van deze termijnen kan de aanvrager echter per aangetekend schrijven een rappelbrief sturen. Ik ben dan verplicht een definitieve beslissing te nemen binnen een nieuwe termijn van 30 dagen volgend op de rappelbrief.

Het weze duidelijk dat ik in deze zaak geen enkele opdracht heb gegeven aan de gemachtigde ambtenaar van Arohm Limburg, noch aan het hoofdbestuur om te oordelen in de ene of in de andere richting. We hebben wel overleg gepleegd over de te volgen procedure.

De gemachtigde ambtenaar en ook de administratie die het dossier thans voorbereidt voor een ministeriële beslissing moeten in dit dossier oordelen in eer en geweten zonder gestuurd te worden door besluitvorming van de Vlaamse regering. Dit dossier zal dan ook worden behandeld als enig ander dossier en moet zijn normale verloop hebben in het licht van de adviezen van de auditeur van de Raad van State. Dat is de enige correcte houding die ik als bevoegde minister kan aannemen.

Men kan dit dossier echter niet zonder meer vergelijken met een dossier over iemand die zonder de minste vergunning bouwactiviteiten heeft ontwikkeld en ondanks alle verwittigingen toch is blijven doorgaan. Het afbraakdossier van de woningen in Langdorp bijvoorbeeld kan hier niet mee worden vergeleken. Ik vraag om een duidelijk onderscheid te maken tussen deze twee soorten van gevallen.

Van Mechelen

De discussie gaat veeleer over de vraag of de bouwvergunning op rechtmatige wijze tot stand is gekomen. Ik wil terzake ook de correcte houding van het bisdom Hasselt onderlijnen. De werken zijn pas gestart nadat de Raad van State een oordeel heeft gedaan met betrekking tot het kortgeding over de schorsing van de bouwvergunning. Nadat het vernietigingsarrest bekend werkt, heeft het bisdom de werken gestaakt.

De Raad van State heeft echter slechts één middel aangegrepen om de vernietiging uit te spreken. Dit betekent dat er geen uitspraak werd gedaan over de andere middelen, want die blijven juridisch bestaan. Zowel de bouwheer als de administratie lopen een enorm risico indien de nieuwe aanvraag niet ten gronde wordt geëvalueerd, rekening houdend met de vigerende wetgeving op het moment van het heropstarten van de bouwaanvraag. Ik heb de administratie dan ook gevraagd om de aanvraag op alle mogelijke knelpunten te evalueren.

Dit impliceert dat bij de evaluatie ook de nodige aandacht moet worden besteed aan de sedert de oorspronkelijke aanvraag geëvolueerde regelgeving, zoals daar zijn : de verenigbaarheid van een kloostergebouw met de bestemming op het gewestplan als 'Koninklijk domein', de noodzaak tot een milieu-effectenrapportering waarvoor België reeds diverse malen veroordeeld is door het Europees Hof van Justitie wegens de gebrekkige omzetting van de Europese richtlijn 85/337/EEG, het naleven van de regeling zoals voorzien in artikel 90bis van het bosdecreet en ten slotte het al dan niet bekomen van een vergelijk en het certificaat zoals voorzien in artikel 158 van het nieuwe decreet van 18 mei 1999, houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Laatstgenoemde regelingen werden immers ingevoerd zonder overgangsbepaling zodat ze eveneens van toepassing zijn op dit dossier.

Het dossier wordt thans voorbereid door mijn administratie. Naast juridisch advies van de eigen administratie hebben we ook een extern advies gevraagd om in dit dossier geen enkel risico te lopen bij de besluitvorming. Ik onderlijn dat alle actoren die in dit dossier betrokken zijn tot op vandaag de grootst mogelijke sereniteit in acht hebben genomen. Het spreekt voor zich dat het niet opportuun zou zijn dat ik vandaag aangeef in welke richting mijn besluitvorming zal gaan.

De voorzitter : Mevrouw Janssens heeft het woord.

Mevrouw Simonne Janssens-Vanoppen : Mijnheer de minister, het was geenszins mijn bedoeling u op de een of andere manier in verlegenheid te brengen. Ik heb met aandacht geluisterd naar het wijze betoog van de heer Denys. Ik ben nog nieuw in dit vak en ken de geplogenheden nog niet zo goed. Ik wil wel leren uit de dingen.

Ik laat de kelk aan u voorbijgaan, zoals u vroeg aan het begin van uw antwoord. Jammer genoeg zijn de dingen zoals ze zijn, en daarom zei ik tijdens mijn vraag dat het eerste negatieve advies tot voorzichtigheid had moeten leiden. Dit dossier is erg complex. Ik ben er wel over verheugd dat u dit wilt behandelen zoals elk ander dossier. Uit uw toelichting begrijp ik dat u elke letter, elk cijfer en elk leesteken de juiste waarde zult geven om tot een wijs besluit te komen. Wat de uitspraak ook zal zijn, het blijft een moeilijk dossier. Ik zal in elk geval de sereniteit rond dit dossier niet gebruiken of misbruiken.

De voorzitter : Ik twijfelde als voorzitter ook aan de ontvankelijkheid van deze vraag. Ik neem zelf de verantwoordelijkheid en zal dergelijke vragen, waarbij een minister uitspraak in beroep moet doen, in de toekomst weigeren.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer André Denys tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de erkenning van vlasbedrijven als para-agrarische bedrijven

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Denys tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de erkenning van vlasbedrijven als para-agrarische bedrijven.

De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is niet de eerste keer dat ik omtrent deze problematiek een vraag stel, ik heb dat reeds gedaan in 1997. Mijn vragen waren toen gericht aan voormalig minister Baldewijns.

Deze materie heeft betrekking op het para-agrarische karakter van de vlasbedrijven zoals ze vandaag geëvolueerd zijn. Deze materie interesseert

Denys

me, want ik woon in de Leiestreek tussen West- en Oost-Vlaanderen. De Leie staat bekend als de 'gouden river'. Deze benaming vindt haar oorsprong in het feit dat vlasbedrijven de Leie gebruikten bij het roten van het vlas. Veel van die vlasbedrijven zijn verdwenen, maar er blijven er nog enkele over. De vlassector is verschrompeld tot een kleine sector van kleinschalige familiebedrijven, die niet vertegenwoordigd zijn in de grote overlegstructuren van dit land en dus niet steeds de weg kennen waarlangs ze zich kunnen verdedigen.

De kern van de zaak is de vraag of de activiteiten van de vlassector kunnen worden beschouwd als para-agrarische activiteiten. Op die vraag bestaan verschillende antwoorden. Onlangs was er de omzendbrief van 2 augustus 2000 van de Vlaamse Gemeenschap, namelijk van Arohm West-Vlaanderen. Daarin stelt men dat sinds 25 mei 2000 vlasbedrijven niet langer worden gerangschikt bij de para-agrarische bedrijven. Dat verbaasde me. In zijn antwoord in 1997 gaf minister Baldewijns, hoewel hij geen definitieve uitspraken deed over het para-agrarische karakter, immers de indruk begrip te hebben voor deze problematiek. Minister Baldewijns was een sympathiek man, die niet vlug neen zei. De huidige minister is natuurlijk ook sympathiek. (*Gelach*)

Maar ik heb liever dat men een duidelijk antwoord geeft dan dat men onrealistische verwachtingen creëert. Ik hoop dat de minister me meer inzicht kan verschaffen.

In 1997 heeft minister Baldewijns een omzendbrief gemaakt waarin hij het begrip 'para-agrarisch' omschrijft: 'Para-agrarische ondernemingen zijn die ondernemingen waarvan de activiteit onmiddellijk bij de landbouw aansluit en erop afgestemd is.'

Hij voegt eraan toe dat dit moet worden beoordeeld, daar het een grijze zone is. Bij de beoordeling konden volgens hem de volgende criteria een rol spelen: het grondgebonden karakter van het bedrijf, in aansluiting op of vergelijkbaar met agrarisch grondgebruik, zoals bijvoorbeeld de schoolhoeves; de nauwe relaties met het landbouwproductieproces, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van landbouwloonwerkers; en de strikte relatie met de voortgebrachte landbouwproducten, met uitsluiting van louter handel. Het zou bij dit laatste dus gaan over de onmiddellijke behandeling van de landbouwproducten die onontbeerlijk is alvorens deze producten worden toevertrouwd aan de commercialisatiesector.

Er worden dus geen absolute regels vooropgesteld die toelaten een gemotiveerd standpunt in te nemen. Het gaat hier om een interpretatie van feiten en een kwestie van keuzen. De beslissing om vlasbedrijven uit te sluiten vinden we dan ook arbitrair en zeer nadelig voor de vlasbedrijven. In dit verband velde de Raad van State op 24 februari 1997 een arrest met betrekking tot een geschil tussen de provincie West-Vlaanderen en een zekere heer Lesage. Ik citeer dit even omdat het niet onbelangrijk is in de beoordeling van wat als para-agrarisch kan worden beschouwd: 'Artikel 11, 4/1 van het KB van 28/12/72, noch enige andere wetsbepaling zegt wat onder para-agrarisch moet worden verstaan. Men is derhalve aangewezen op de gewone interpretatiemaatregelen. Deze laatste schrijven voor dat allereerst aan de gebruikte bewoordingen hun normale betekenis moet worden gegeven. Dit wil zeggen: de betekenis uit de gewone omgangstaal. Het letterlijk uit het klassieke Grieks overgenomen 'para' betekent: naast, bij, voorbij, langs, gedurende, tegenover. Het zijn dus eigenlijk geen landbouwbedrijven, maar bedrijven wier activiteit onmiddellijk bij de landbouwactiviteit aansluit en erop afgestemd is. Para-agrarische bedrijven zijn bedrijven voor productie en/of dienstverlening aan landbouwbedrijven. Het zijn bedrijven die bestaan voor – en dankzij – landbouwbedrijven. Daarbij is het rechtens onverschillig of zo'n bedrijf vanuit handelsrechtelijk standpunt ambachtelijk kan worden genoemd, dan wel industrieel – voor zover dit onderscheid nauwkeurig kan worden gemaakt. Artikel 11, 4/1 van het KB gaat alleen over het aspect para-agrarisch.' Dit arrest van de Raad van State is dus zeker niet onbelangrijk.

In de omzendbrief van minister Baldewijns worden voorbeelden gegeven van bedrijven die wel para-agrarisch kunnen zijn: landbouwloonwerkondernemingen; inpak-, conditionerings- en opslagbedrijven van verse landbouwproducten; koelplaatsen, silo's en drooginstallaties voor land- en tuinbouwproducten; vlasroterijen die over weiden dienen te beschikken voor het veldroten.

Dat betekent in wezen dat koelplaatsen, silo's en opslagbedrijven wel para-agrarisch zijn en gecombineerde vlasbedrijven niet. Bedrijven waar men zowel het vlas root als het bewerkt, worden uitgesloten. De in West-Vlaanderen toch overvloedig aanwezig koelplaatsen, silo's en opslagbedrijven van allerlei tuinbouwbedrijven worden dat echter niet. Als we dan nagaan welke ruimte die innemen lijkt me dat onlogisch. De vraag die we ons moeten stellen is of het bij vlasbedrijven gaat over landbouwbedrijven. Er zijn drie argumenten om bevestigend te antwoorden op die vraag.

Denys

In het moederbedrijf waren de activiteiten, het telen en roten van vlas, typisch agrarische activiteiten. Later werden de activiteiten inderdaad uitgebreid tot het bewerken van het vlas, en daarover gaat precies de discussie. Vandaag is er sprake van geïntegreerde bedrijven, terwijl men vroeger een grotere opsplitsing had. In dit verband gaat het dus ook over typisch familiale bedrijven.

Een bijkomend argument ontleen ik aan het EEG-verdrag of het Verdrag van Rome. Artikel 38 hiervan omschrijft de landbouw als volgt : 'De gemeenschappelijke markt omvat mede de landbouw en de handel in landbouwproducten. Met de term landbouwproducten bedoelt men de voortbrengselen van bodem, veeteelt en visserij, alsmede de producten in eerste graad van bewerking welke met de genoemde voortbrengselen rechtstreeks verband houden.'

Hier is het dus duidelijk : op Europees niveau wordt vlas als een landbouwproduct beschouwd.

Voor mijn derde argument verwijs ik naar het KB van 28 december 1972 met betrekking tot de inrichting van de gewestplannen. In artikel 11 vinden we een omschrijving van de agrarische gebieden. Ik citeer : 'De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten...'

Deze drie argumenten samen leiden tot de conclusie dat vlasbedrijven, zelfs in hun huidige vorm, para-agrarische bedrijven zijn.

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Het probleem is duidelijk, maar het is niet alleen een probleem van de vlasbedrijven. Dit probleem heeft te maken met de evolutie van de landbouwverwerking. Het is een kwestie van interpretatie, want er moeten een aantal ruimtelijke criteria worden opgesteld. De vraag rijst in welke mate men industrie, ook al is die aan die landbouw gebonden, actief laat zijn binnen landbouwgebieden.

De voorzitter : Tijdens de bespreking van het ontwerp van decreet houdende de ruimtelijke ordening heb ik al gewezen op het aanwenden van de kwalificatie para-agrarisch door bijvoorbeeld loonwerkers om in landbouwgebied te kunnen wonen en werken. Naderhand houdt dit op te bestaan.

Het perceel krijgt een andere bestemming, iets waaraan men niet veel kan doen. Het is bijna een inbreuk op een goede ruimtelijke ordening. Men doet een beroep op de kwalificatie 'para-agrarisch' om op een goedkope manier aan bouwgrond te komen.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, bij dit soort vragen zou men haast melancholisch worden en is men geneigd om onze Vlaamse literatuur nog eens te doorbladeren.

In het verleden was de vlasteelt een teeltonderdeel van en op gemengde landbouwbedrijven. Vlas werd op de landbouwbedrijven geteelt op kleine oppervlakten. Het vlas werd ter plaatse groot in veldroterijen en in de winter werd een primaire bewerking uitgevoerd, namelijk het zwengelen van het vlas. Al deze activiteiten werden uitgevoerd door en op het landbouwbedrijf.

Geleidelijk werd de vlasteelt losgekoppeld van het gemengde landbouwbedrijf en overgenomen door gespecialiseerde bedrijven die via seizoenpachten het vlas elders in Vlaanderen teelden, stockeerden en op hun bedrijfszetel verwerkten. Zo ontstonden de zogenaamde 'geïntegreerde vlasbedrijven'. De huidige vlasbedrijven zijn dan ook grootschalig, ze telen de vlas op grond van derden via seizoenpachten in België en Frankrijk en geven het vlas de eerste bewerkingen. De opslag en voornamelijk de vlasverwerking die op de bedrijfszetel gebeurt, kan door haar grootschaligheid en industrieel karakter niet langer worden aanzien als een agrarische of para-agrarische activiteit. Deze bedrijven horen als nieuwe inplantingen niet thuis in agrarisch gebied, maar op bedrijfsterreinen.

Deze visie is in overeenstemming met de ontwikkelingsperspectieven voor de aan de landbouw gerelateerde bedrijven die worden vermeld in het richtinggevend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op bladzijde 396.

Hoe zullen we hier in de toekomst mee omgaan ? Minister Baldewijns formuleerde in zijn omzendbrief van 29 juli 1997 de volgende filosofie omtrent de para-agrarische bedrijven. De criteria voor 'para-agrarisch' zijn ten eerste de grondgebondenheid en ten tweede dat het gaat om de eerste bewerkingsfase. Als we de aardappelteelt als voorbeeld nemen, kan het bijvoorbeeld gaan om het rooien van aardappelen en het stockeren van aardappelen. Het is al twijfelachtig of het verwerken van de aardappelen tot kroketten of frietjes wel een para-agrarische activiteit is.

Van Mechelen

Deze problematiek kwam ter sprake op de vergadering van de COGEAM, de Commissie van Gemachtigde Ambtenaren van 25 mei 2000. De afdeling Ruimtelijke Planning nam toen het standpunt in dat vlasloodsen geen vergunning meer zouden krijgen als para-agrarische activiteit. Ze moeten worden beschouwd als industriële bedrijven die niet thuishoren in landbouwgebieden. Dit standpunt nam de gemachtigde ambtenaar van West-Vlaanderen waarschijnlijk in bij het nemen van zijn beslissing. Dit is een correct standpunt, maar het is geen oplossing voor het probleem. Wat betreft nieuwe para-agrarische ondernemingen zijn we dringend toe aan een nieuwe visie. Ik stel voor dat we deze taak met uw goedkeuren opnemen in de werkgroep Strategisch Plan Ruimtelijke Economie, want dit is een typisch dossier inzake ruimtelijke economie.

Als we vinden dat para-agrarische bedrijven niet thuishoren in een landbouwzone maar wel op een bedrijfsterrein, dan leggen we beslag op een deel van reeds schaarse bedrijfsterreinen. Deze activiteiten vinden daarbij doorgaans plaats in streken die erkend zijn als buitengebieden. De normering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor de oprichting van bedrijfsterreinen in buitengebieden moet dus in acht worden genomen. Persoonlijk denk ik dat we moeten komen tot het plannen en aanleggen van para-agrarische bedrijfsterreinen. Dit past perfect in de opdracht die we aan de werkgroep SPRE hebben toevertrouwd, namelijk een specificatie van bedrijfsterreinen. Deze kwestie vertoont overeenkomsten met het dossier van de mestverwerkingsinstallaties. Ook in die zaak is één partij van mening dat deze installaties kleinschalig genoeg zijn om ze in landbouwgebied op te zetten, en de andere dat het standpunt van de omzendbrief meer in de richting van bedrijfsterreinen gaat.

Het enige probleem is dat we geen bedrijfsterreinen meer hebben. Uit de eerste nota van SPRE blijkt dat van de 102 economische knelpunten er 63 zijn waar geen vierkante meter meer beschikbaar is. Dat illustreert treffend hoe dramatisch het probleem is. In de internationale literatuur gaat men ervan uit dat er een strategische voorraad aan bedrijfsterreinen voor vijf jaar moet zijn. Momenteel onderzoeken we hoe we een voorraad voor drie jaar kunnen opbouwen, zodat onze economie niet ontwricht raakt op middellange termijn. Dat zal al heel moeilijk worden.

Ik stel voor dat we ons uitdrukkelijk aansluiten bij

het standpunt van Cogeam. Nieuwe inplantingen van industriële vlasloodsen horen thuis op bedrijfsterreinen. Daarnaast moeten we ervoor zorgen dat een deel van de verwerking in de onmiddellijke omgeving van de producent kan gebeuren, als we de landbouw een economische overlevingskans willen geven. Deze twee principes leiden mijns inziens tot een visie waarin er plaats is voor een categorie van para-agrarische bedrijfsterreinen. We moeten in overleg met de departementen Milieu, Landbouw, Economie en Ruimtelijke Ordening tot een gezamenlijke leidraad komen. We kunnen daartoe in samenwerking met SPRE een studieopdracht uitschrijven om een basisvisie te ontwikkelen die door het Vlaams Parlement kan worden bekrachtigd. Vanzelfsprekend zal deze visie niet alleen voor de vlassector gelden.

Ik heb ook vragen bij het geval van de Poperingse aanvrager. Er moest een afweging worden gemaakt van economische en ruimtelijke belangen en van de ontwikkeling van de streek. Poperinge is immers een typisch reconversiegebied.

Mijnheer Denys, u merkte terecht op dat het niet altijd even vanzelfsprekend is voor deze sector om gehoord te worden in Brussel. Een nieuwe planologische visie, waarin ruimte is voor para-agrarische bedrijven, kan bijdragen aan een oplossing voor de problemen van deze sector. De ontwikkeling van een nieuwe visie is mijns inziens prioritair. Deze visie moet tot stand komen in samenspraak met de provinciale en vooral de gemeentelijke overheden, en moet leiden tot een clustering van de para-agrarische bedrijven. Ze mogen niet verspreid staan op landbouwgronden in de hele gemeente.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de minister, hoewel uw antwoord niet onmiddellijk aan mijn bekommernissen tegemoet komt, kan ik mij ermee verzoenen, aangezien u duidelijk streeft naar een toekomstvisie. Al te vaak werd aan de normen terzake in West-Vlaanderen een andere interpretatie gegeven dan in Oost-Vlaanderen. Dat moeten we absoluut vermijden. Uw voorstel om dit specifieke probleem op te nemen in een bredere aanpak lijkt mij alvast een goed idee.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Johan Malcorps tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, en tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake asbest en volksgezondheid

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Malcorps tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, en tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over het beleid inzake asbest en volksgezondheid.

Minister Dua zal ook in naam van minister Vogels antwoorden.

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, onlangs werd in ons land een vereniging voor asbestslachtoffers opgericht, in navolging van reeds bestaande verenigingen in onder meer Nederland en Frankrijk.

De vereniging vraagt dat er een volwaardig beleid inzake asbestvervuiling en volksgezondheid zou worden gevoerd. Gezien de bevoegdheidsverdelingen is dit zowel een federale opdracht als een taak voor gewesten en gemeenschappen. Zo moet op federaal vlak dringend werk worden gemaakt van het recht op schadevergoeding voor asbestslachtoffers via het Fonds voor Beroepsziekten. Ook niet-werknemers moeten een beroep kunnen doen op de regeling. Het verbod op elke vorm van asbestproductie, -handel of verwerking is een federale aangelegenheid. De uitzonderingen op het koninklijk besluit van 3 februari 1998 kunnen worden opgeheven, omdat er inmiddels voor alle toepassingen vervangproducten bestaan.

Het behoort ook tot de taak van de gemeenschappen om een sluitende inventaris op te maken van alle asbestgerelateerde aandoeningen, zoals de verschillende vormen van asbestose, mesotheliom of buikvlieskanker, asbestgerelateerde longkankers en andere kankers. Het Fonds voor Beroepsziekten levert de cijfers voor werknemers. Er is sprake van een duidelijke toename van het aantal gevallen van asbestose en de voorbije vijftien jaar meer dan een verdubbeling van het aantal gevallen van mesotheliom. Deze informatie komt uit het antwoord dat federaal minister Aelvoet vorig jaar gaf op mijn vraag terzake in de Senaat. De grootste groep van getroffen werknemers komt uit de bouw. Over het aantal asbestgerelateerde kankers bij de rest van de bevolking is geen cijfermateriaal beschikbaar.

Het aantal asbestdoden ligt volgens minister Aelvoet tussen de 90 en 110 per jaar. Wellicht is dit een grove onderschatting.

Het probleem van het toenemend aantal asbestkanker doden verdient alle aandacht. De internationaal vermaarde specialist Julian Peto voorspelt in *The British Journal of Cancer* dat in West-Europa de komende 35 jaar maar liefst een kwart miljoen asbestgerelateerde kanker doden zullen vallen. In een officiële studie in opdracht van het Nederlandse ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voorspelt men 40.000 asbestgerelateerde ziekten onder Nederlandse mannen tegen het jaar 2030.

Uit de Vlaamse Gezondheidsindicatoren 1998 blijkt dat er een verhoogde sterftekans is in onder meer Sint-Niklaas en Dendermonde. Minister Vogels legde de band met de vroegere asbestverwerkende industrie in de streek : de vroegere Eternitfabriek in Schoonaarde bij Dendermonde, Eternit in Kapelle-op-den-Bos en de fabriek Scheerders-Van Kerckhoven – SVK – in Sint-Niklaas. Het is mogelijk dat het niet enkel om werknemers gaat, maar ook om familieleden van werknemers en om omwonenden.

Als deze band tussen asbest en kanker er echt is, en zelfs in die mate dat hij een merkbare piek veroorzaakt in de algemene gezondheidsstatistiek, dan is dit hoegenaamd geen vrijblijvende zaak. De slachtoffers stellen met reden vragen over de verantwoordelijkheid van de betrokken bedrijven in het verleden. Ze waren al decennialang op de hoogte van het gevaar van asbest voor de gezondheid van werknemers en omwonenden. Toch namen ze te weinig voorzorgsmaatregelen. Ook de overheid zelf wordt aansprakelijk gesteld, want ze kende al jaar en dag de risico's die verbonden zijn aan de asbestproductie, maar trad al die tijd veel te laks op.

Sinds de Tweede Wereldoorlog staat het verband tussen asbest en kanker wetenschappelijk vast. Toch duurde het tot einde van de jaren negentig vooraleer men echt optrad. Die nalatigheid heeft veel mensenlevens gekost, en zal nog veel mensenlevens kosten. In Frankrijk en Nederland wonnen de vertegenwoordigers van asbestslachtoffers in die zin al verschillende schadeprocessen. Er is een wettelijke regeling ingevoerd om tot billijke schadeloosstellingen te komen. Ook in eigen land moet er een dergelijke regeling te komen. Eens het zo ver is, zullen ook de gewestelijke overheden voor hun verantwoordelijkheid worden geplaatst.

Malcorps

In 1998 stelden de heer Stassen en mevrouw Verwimp vragen aan toenmalig milieuminister Kelchtermans over de gezondheidseffecten voor de omwonenden van de asbestbedrijven in Kapelle-op-den-Bos, Tisselt, Sint-Niklaas, Gent en Mol. Ze werden toen met een kluitje in het riet gestuurd met als argumenten : ‘Het gaat om een te kleine groep mensen rond die bedrijven om daarover statistisch zinvolle uitspraken te doen ; het is praktisch onmogelijk om productspecifieke gezondheidsgegevens van burgers te verzamelen rond elke site waar met toxische of kankerverwekkende stoffen wordt gewerkt ; de gezondheidsmonitoring van potentiële asbestpuntbronnen zou slechts een ‘end-of-the-pipe-benadering’ zijn, die in het beste geval iets zegt over de blootstelling decennia geleden.’

Uit het grootschalig Milieu- en Gezondheidsonderzoek dat eind vorig jaar werd afgerond blijkt dat gebiedsgerichte monitoring wel degelijk relevante beleidsgegevens kan opleveren. In elk geval moet het mogelijk zijn om meer accurate gegevens te verzamelen dan mogelijk is op basis van een globaal onderzoek van gezondheidsindicatoren over heel Vlaanderen. Zo zou men alle sites in de omgeving van vroegere asbestverwerkende bedrijven kunnen screenen en vergelijken met sites waar waarschijnlijk minder risico bestonden en nog bestaan op asbestbesmetting. Ook een nauwkeurig opgezet epidemiologisch onderzoek biedt uitzicht op succes, wegens de onbetwistbare band tussen mesothelioom en asbestose enerzijds en asbestvervuiling anderzijds.

Het feit dat de asbestproductie nu bijna geheel is afgebouwd, betekent niet dat er geen belangrijke opdracht meer is voor de Vlaamse milieudiensten, en meer bepaald de OVAM. Zo blijft de titanenopdracht overeind om op basis van de verplichte asbestinventarissen voor bedrijven en openbare gebouwen alle nog aanwezige asbest te verwijderen en op de meest veilige wijze te verwerken. De federale wetgeving ter bescherming van werknemers is daarbij van toepassing. Een algemene bescherming voor de burger is er dus niet, tenzij indirect. Bewoners en bezoekers van gebouwen zijn maar indirect beschermd, omdat ze ook profiteren van de bescherming van eventuele werknemers in dat gebouw. Dat is uitvoerig aangetoond door mevrouw Lieve Ponnet. Ze schreef daarover het dossier ‘Asbest : stof tot nadenken’, dat in 1996 werd gepubliceerd in het Arbeidsblad van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

De gewesten en gemeenschappen, bevoegd voor de bescherming van privé-personen in een niet-werk-situatie hebben nog geen aanvullende reglementering voor asbest in gebouwen zoals privé-woningen opgezet. In de particuliere woningbouw is weliswaar veel minder gespoten asbest gebruikt dan in openbare of industriële gebouwen. De kans op blootstelling is er veel beperkter. Toch werd heel wat spuitasbest verwerkt in grote appartementsgebouwen die zijn gebouwd tussen halfweg de jaren zestig en het einde van de jaren zeventig. In België zijn hierover geen gegevens beschikbaar. Hier rijst dus een probleem voor onderhouds- of herstellingswerken die door derden of door doe-het-zelvers worden uitgevoerd. Er is te weinig bewustmaking over mogelijke gevaren en risico's.

Ten slotte is er het probleem dat bij doorverkoop of verhuur mensen zich wellicht niet bewust zijn van de aanwezigheid van asbest in een woning. In Nederland is een asbestvrij-verklaring nodig alvorens men tot de sloop van een woning kan overgaan. De invoering van een asbestvrij-attest, samen met het bodemattest, kan worden overwogen.

Verder is het nog maar de vraag of alle asbestafval – bijvoorbeeld van de sloop van gebouwen – op de juiste bestemming terecht komt. In welke mate wordt asbest van afbraakwerken van privé-personen aanvaard op containerparken, en onder welke omstandigheden ? Een ander element van de problematiek is de sanering van asbeststorten. Berucht was het Broek in Willebroek, dat nu eindelijk gesaneerd is, maar dit is nog maar het begin. Denk onder meer aan de asbeststorten in de Gentse Kanaalzone, in Hofstade te Aalst en de asbestberg in Kapelle-op-den-Bos.

De eerste opdracht is de sanering van de omgeving van de vroegere bedrijfssites waar met asbest is gewerkt. In de omgeving van asbestbedrijven als Eternit in Kapelle-op-den-Bos werd immers in het verleden zeer achteloos omgesprongen met het levensgevaarlijke asbeststof.

Vrachtwagens met opwaaiend asbeststof reden door de dorpskern. Het asbeststort diende jaren als speelterrein voor jeugdbewegingen. Pas enkele jaren geleden werd het afgesloten en afgedekt. Asbestafdraaisel was gedurende vele jaren een geëerde grondstof voor de aanleg van wegen, tuinpaden en opritten van garages.

Er moet dringend een grondige inventaris worden opgemaakt van alle grotere en kleinere black points in gemeenten als Kapelle-op-den-Bos en

Malcorps

Tisselt, maar ook van andere sites van nog bestaande of inmiddels gesloten bedrijven die asbest verwerken of verwerkten. In Nederland werd door de VROM een subsidieregeling uitgewerkt waarbij eigenaars van asbestwegen subsidies krijgen voor werken waarbij het asbestbevattend materiaal wordt verwijderd door erkende bedrijven of waarbij het risicomateriaal wordt afgedekt met asfalt, beton of klinkers.

Op welke wijze zal Vlaanderen bijdragen aan een afdoende centrale registratie van asbestgerelateerde ziektes zoals asbestose, mesothelioom of longkanker? Op welke termijn kan een sluitende registratie worden opgezet en welke samenwerkingsverbanden met de federale overheid zijn daarvoor nodig?

Wordt er in opvang voorzien voor asbestslachtoffers in Vlaanderen? Welke informatie is er beschikbaar? Wat is het standpunt van de Vlaamse regering in verband met de vraag naar schadeloosstelling? Zal men met het oog op de schadeloosstelling van asbestslachtoffers ook initiatieven nemen in overleg met de federale overheid?

Welke initiatieven zijn er om de effecten van asbestvervuiling op de gezondheid verder in kaart te brengen voor heel Vlaanderen en specifiek voor de omgeving van bestaande of gesloten bedrijven waar asbest wordt of werd verwerkt? Is het niet wenselijk hiervan een van de speerpunten te maken van verder milieu- en gezondheidsonderzoek?

Hoe ver staat het met de studie 'Risico-evaluatie en saneringsprogramma voor asbestblootstelling in Vlaanderen' en met de beleidsnota over asbestbeheersing? Wat was het resultaat van de asbestmeetcampagne? Wanneer start de geplande sensibiliseringscampagne?

Is er een inventaris van asbeststorten in Vlaanderen? Welke prioriteit krijgt de sanering van deze storten, of kiest men eerder voor een degelijke afbakening en afdekking ervan? Wat is de stand van zaken van de asbestsanering in bedrijven en openbare gebouwen en hoe wordt dit opgevolgd? Is er voldoende verwerkingscapaciteit voor het asbest- en asbestcementafval?

Wordt werk gemaakt van een betere regeling voor de bescherming van particulieren tegen asbest in gebouwen en privé-woningen? Wordt gedacht aan de invoering van een attest 'asbestvrije woning'?

In welke mate wordt asbestafval aanvaard in containerparken? Klopt het dat we asbestcementproducten beschouwen als bouw- en sloopafval zonder vrijzittende asbestvezels, waardoor men ze in containerparken moet aanvaarden? Klopt het dat asbestplaten en isolatie van leidingen daarentegen niet aanvaard mogen worden? Zijn de werknemers in containerparken zich voldoende bewust van het gevaar van asbesthoudend sloopafval bij verbrijzeling ervan waardoor vezels kunnen vrijkomen? Is er toezicht op de naleving van de ARAB-reglementering inzake asbestblootstelling in containerparken?

Heeft men bij de OVAM zicht op de hoeveelheid asbesthoudend afval dat in het gewone huishoudelijk afval terechtkomt, zoals asbestkoord uit kachels, versleten remblokjes, asbesthoudende strijklankjes, vlamverdelers en ovenwanten. Kunnen deze asbesthoudende afvalstoffen worden ingeleverd als KGA?

Wordt werk gemaakt van de inventarisatie van asbestwegen en andere kleinere black points in de omgeving van vroegere asbestverwerkende bedrijven? Acht de minister een subsidieregeling wenselijk voor de sanering of afdekking van asbestwegen, naar het model van Twente?

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer Jef Van Looy : In Nederland is de verwijdering van golfplaten waarin asbest zit aan zeer strenge reglementering onderworpen. Arbeiders die bijvoorbeeld dergelijke platen van een dak halen, zijn gehuld in beschermende kledij. Is het product werkelijk zo gevaarlijk? Hetzelfde materiaal wordt in Nederland blijkbaar totaal anders benaderd dan in Vlaanderen.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, mijnheer Malcorps, op uw eerste vier vragen geef ik het antwoord van minister Vogels.

Door de centrale registratie op federaal niveau van de minimale klinische gegevens van gehospitaliseerde patiënten en dus ook van asbestgerelateerde ziektes als asbestose en mesothelioom, zijn er gegevens over het aantal asbestslachtoffers beschikbaar. De Vlaamse regering heeft toegang tot deze gegevens. Ook via de door Vlaanderen gesteunde kankerregistratie is er zicht op de incidentie van kankers die mede veroorzaakt worden door asbest. Momenteel worden trouwens initiatieven genomen om deze registratie nog te verbeteren.

Dua

Via de mortaliteitsstatistieken die door de Vlaamse administratie worden opgemaakt, zijn ten slotte ook de gegevens inzake asbestgerelateerde overlijdens bekend. Cijfers die een idee geven over asbestgebonden beroepsziekten zijn ook bekend bij het Fonds voor Beroepsziekten.

Er is momenteel niet in specifieke financiële opvang voorzien voor asbestslachtoffers in Vlaanderen. Voor patiënten met een asbestgerelateerde aandoening is er, net zoals voor andere zieken, financiële steun via de sociale zekerheid. Enkel de werknemers-asbestslachtoffers van bedrijven die een bijdrage storten bij het Fonds voor Beroepsziekten kunnen aanspraak maken op specifieke steun.

De vraag is of de Vlaamse regering of de federale overheid het initiatief moet nemen om naast de algemene steun via de sociale zekerheid ook nog in een specifieke schadevergoeding te voorzien. We doen dit voor het ogenblik ook niet voor andere ziektes. Minister Aelvoet zal de wenselijkheid en uitvoerbaarheid van een en ander onderzoeken. Als de resultaten van dit onderzoek bekend zijn, zullen de nodige conclusies worden getrokken. Het zou ook goed zijn om eens na te gaan hoe de buurlanden deze problematiek aanpakken.

In verband met de wenselijkheid om van asbest een van de speerpunten te maken van het verder milieu- en gezondheidsonderzoek, moet worden opgemerkt dat het gevoerde onderzoek en de beleidsconclusies die daaraan gekoppeld zijn, zich toespitsen op biomonitoring van bepaalde polluenten.

Het milieu- en gezondheidsonderzoek spitst zich toe op polluenten die nog steeds in min of meer belangrijke mate in het milieu gebracht worden. Het gebruik van asbest is verboden. Asbest komt dus enkel nog vrij via bestaande asbesthoudende producten. Het beleid moet zich nu dus concentreren op een maximale inperking van de resterende vrijzetting, zolang alle asbesthoudende producten niet definitief en veilig zijn geborgen.

Voor asbest lijkt een biomonitoring medisch gezien een onuitvoerbaar opdracht. Het zou neerkomen op het meten van de concentratie van asbestvezels in de longen, de zogenaamde broncho-alveolaire lavage. Die gebeurt door een bronchoscopie, waarbij men met een bronchoscoop in de longen kijkt en waarbij een kleine hoeveelheid vocht in de

luchtwegen wordt gebracht en er vervolgens wordt uitgezogen voor verder labo-onderzoek.

Aan de hand van de beschikbare gegevens, bekomen via de centrale registraties, is het ook mogelijk om de asbestslachtoffers in kaart te brengen voor heel Vlaanderen. Op deze manier kunnen de effecten van asbestvervuiling op de gezondheid in principe worden nagegaan.

De studie 'Risico-evaluatie en saneringprogramma voor asbestblootstelling in Vlaanderen' werd afgevoerd in 2000. De studie wordt gebruikt als basis voor de beleidsnota over asbestbeheersing. Deze beleidsnota bevindt zich momenteel in een ontwerpfasen. In de beleidsnota zullen concrete bijkomende Vlaamse maatregelen worden voorgesteld. De planning is om in de loop van 2001 van de ontwerpbeleidsnota het onderwerp te maken van een doelgroepenoverleg en van overleg met de federale overheid, die reeds betrokken was bij de studie.

Dan kom ik nu bij de kwestie van de asbestmeetcampagne. In het kader van het actief overheidsbeleid rond preventie en verwijdering van asbest en asbesthoudende stoffen was het aangewezen om kwantitatieve gegevens te verzamelen over de huidige concentratieniveaus en het vóórkomen van inadembare minerale vezels in de omgevingslucht in Vlaanderen. Op dit ogenblik bestaan er in België voor asbest in buitenmilieu geen kwaliteitseisen. Om dit beleid op een efficiënte en doelgerichte manier te kunnen voeren dient een kwantitatief referentiekader inzake risico's gedefinieerd te worden. Daarmee is men dus nu bezig.

Gedurende de periode van december 1998 tot december 1999 zijn in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek de concentratieniveaus van asbest en minerale vezels opgevolgd op een aantal typische locaties in Vlaanderen. Een totaal van 319 filters en 43 blanco filters, afkomstig van in totaal 10 meetlocaties, werden geanalyseerd tijdens deze meetcampagne. Hierbij werden 50 monsters genomen in een gebied nabij een verkeersrijke locatie, 52 monsters in een residentiële omgeving, 54 in een stedelijke achtergrond, 48 bemonsteringen in een industriële omgeving en 50 stalen in een gebied nabij een mogelijke asbestbron. Bijkomend werden 65 stalen geanalyseerd afkomstig van het meetnet 'Zware metalen' van de VMM. Vermits het gezondheidsrisico gerelateerd is aan de lengte van de asbestvezels, werd een onderscheid gemaakt tussen korte en lange vezels. De korte vezels worden als onschadelijk beschouwd, de lange vezels worden verantwoordelijk gesteld voor een nefast

Dua

gezondheidseffect. Op basis van de te verwachten asbestconcentraties en de gerelateerde lokale activiteiten kunnen een aantal typen gebieden onderscheiden worden. Ik heb hier een tabel bij, die ik aan u zal laten bezorgen.

Uit de tabel blijkt duidelijk dat men nabij historische bronnen uiteraard een veel hogere concentratie krijgt. In alle gebieden – stedelijk en landelijk – zijn de verwachtingswaarden van de jaargemiddelde concentratieniveaus lager dan 350 vezels per kubieke meter. In de omgeving van een historische bron, zoals een vroegere asbestverwerkende industrie, werden lange – dus schadelijke – vezels aangetroffen. Nabij een druk verkeerskruispunt wordt eerder de korte – dus onschadelijke – fractie waargenomen. De concentraties asbestvezels liggen echter bij het merendeel van de stalen dicht in de buurt van de detectiegrens.

Wanneer we deze waarden vergelijken met metingen die werden uitgevoerd in 1983, dan is er een globale verbetering merkbaar. Voor het doorvoeren van deze vergelijking moet echter een zekere reserve in acht worden genomen aangezien de aard van de metingen verschillend is. In 1983 betrof het immers geen jaargemiddelde concentraties. Meestal ging het om steekproeven met korte monsternameperiodes. Ook deze gegevens staan in een tabel. Een eindrapport met al de meetresultaten zal in februari gepubliceerd en publiek bekendgemaakt worden.

Ik zeg heel kort ook iets over de sensibiliseringscampagne. Dit is inderdaad nodig, maar ik acht het opportuun om dit pas te doen na het doelgroepenoverleg en de politieke beslissing over de in voorbereiding zijnde beleidsnota.

Dan is er nog de kwestie van het afvalprobleem. De vergunde asbeststorten zijn opgenomen in een lijst bij de vergunningverlenende overheid en zijn ook beschikbaar bij de OVAM via de lijsten van erkende verwerfers en verwerkers. Er is geen aparte inventaris van asbest-blackpoints in Vlaanderen. In de OVAM-databanken zitten wel een aantal dossiers waarbij asbestproductie of asbeststortactiviteiten plaatsvinden of plaatsvonden. Medio jaren negentig zijn de grotere asbestproblemen aangepakt. Meestal werd als saneringsoptie voor een isolatie gekozen. Inzake prioriteit wordt geopteerd voor een snelle aanpak indien er verspreidingsrisico aan de orde is. Door de actie van een vijftal jaar

geleden zijn de bekende gevallen ofwel gesaneerd ofwel via een voorzorgsmaatregel aangepakt.

Met betrekking tot de verwerking van asbestafval dient krachtens de huidige Vlarem-regelgeving een onderscheid te worden gemaakt tussen afvalstoffen die vrije asbestvezels bevatten en asbesthoudend afval dat geen vrije vezels bevat, voornamelijk verharde asbestcement. Verharde asbestcement, meer bepaald golfplaten, dakleien en asbestcementen buizen, kunnen worden afgevoerd naar een categorie 3-stortplaats. Gelet op het verbod om nog asbesthoudende materialen op de markt te brengen, is ook het tweedehandsgebruik van asbestcementen materialen niet langer toegestaan, en wordt er geopteerd voor definitieve verwijdering. Er zijn in Vlaanderen een twintigtal categorie 3-stortplaatsen, zodat er voldoende capaciteit is.

Voor afvalstoffen die vrije vezels bevatten, geldt krachtens Vlarem dat ze eerst gecementeerd moeten worden vooraleer ze gestort kunnen worden op een categorie 1-stortplaats. Slechts in het geval van verpakkingsafval en plasticafval enerzijds en niet-vershredderbaar materiaal dat met asbesthoudend materiaal bekleed of bedekt is anderzijds, kan het dubbelwandig verpakt afval rechtstreeks worden afgevoerd naar een stortplaats. Er is in het Vlaams Gewest één installatie voor de cementering van asbesthoudend afval, meer bepaald van de firma Rematt in Mol. Het gecementeerde afval gaat daarna naar de stortplaats van Indaver in Antwerpen. In de praktijk blijkt de verwerkingscapaciteit voldoende om alle asbesthoudend afval op te vangen.

Hierbij kan wel melding worden gemaakt van een alternatieve verwerkingsmethode in Frankrijk – van een firma nabij Bordeaux – waar het asbestafval wordt verglaasd. Momenteel is het evenwel afval dat vooral vanuit het Brussels Gewest via Mol naar Frankrijk gaat, dat op die manier behandeld wordt. De hoge energiekosten van het verwerkingsproces en de grote transportafstand maken deze alternatieve verwerking immers dubbel zo duur als cementering en storten, wat op zichzelf ook al een dure verwerkingsmethode is. Hoe dan ook, het is een alternatieve methode, die we zeker niet uit het oog mogen verliezen.

Ten slotte kan nog worden vermeld dat momenteel door de VITO in opdracht van de OVAM een studie wordt uitgevoerd waarbij de criteria zijn onderzocht om asbesthoudend afval verder te kwalificeren, meer bepaald met betrekking tot de kwalificatie 'vrije vezels'.

Dua

Of particulieren al dan niet afdoende beschermd worden tegen asbest in openbare gebouwen waarin werknemers tewerkgesteld zijn, hangt af van de aanwezigheid van de verplichte asbestinventaris en de kwaliteit van het beheersplan en de uitvoering ervan. Dit is echter een federale materie. Ter bescherming van particulieren in privé-woningen wordt in het kader van de beleidsnota een sensibiliseringscampagne overwogen. Daarin kunnen worden opgenomen : illustraties van asbesttoepassingen die kunnen voorkomen in en rondom een woning, een beschrijving van het onderscheid tussen gevaarlijke en minder gevaarlijke toepassingen, een beschrijving van veilige verwijderingsmethoden en de plaatsen waar het afval gedeponneerd kan worden, en het aangeven dat men voor gevaarlijke toepassingen best een gespecialiseerde firma contacteert.

Een attestering 'asbestvrije woning' zoals in Nederland vereist is, alvorens tot de sloop van een woning kan worden overgegaan, zou een vergaande maatregel zijn. Dit komt immers neer op een asbestinventaris voor alle te slopen woningen, die moet worden opgesteld door een gespecialiseerd bedrijf. In Nederland blijkt dit systeem niet zo vlot te lopen : ten eerste omdat er een enorme hoeveelheid aan mensen en middelen ingezet dient te worden en ten tweede omdat de handhaving niet sluitend is. Vooraleer een dergelijk systeem in Vlaanderen ingevoerd wordt, dienen we de haalbaarheid na te gaan. Misschien moeten we inderdaad ook een differentiatie inbouwen. Hoe dan ook, deze suggestie zal meegenomen worden in het doelgroepenoverleg en in de komende beslissing over de beleidsnota Asbest.

Binnenkort start de evaluatie van het sectoraal uitvoeringsplan Bouw- en Sloopafval. Ook binnen die procedure zullen we overwegen of de invoering van een voorafgaande inventarisatie van te slopen gebouwen op de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen zoals asbest aangewezen is. Dit kan zeer nuttig zijn, want hierdoor kunnen immers ook de kwaliteit en de afzetmogelijkheden van sloopafval verbeteren.

Enkel cementgebonden asbestplaten mogen aanvaard worden op het containerpark. Die platen worden namelijk beschouwd als bouw- en sloopafval. Ze mogen evenwel niet bij het recupereerbare bouw- en sloopafval gevoegd worden. Deze platen moeten te allen tijde apart gehouden worden omdat ze niet mee gerecupereerd mogen worden.

De cementgebonden asbestplaten moeten afgevoerd worden naar een klasse 3-stortplaats.

Niet-cementgebonden asbestvezels of producten die asbestvezels bevatten, mogen in geen geval aanvaard worden op een containerpark, maar dienen steeds door een erkende verwijderaar ter plaatse opgehaald en verwerkt te worden. In Vlaanderen zijn er momenteel twee bedrijven die over een milieuvergunning beschikken voor het behandelen van asbestafval. Na behandeling van het asbestafval bij deze bedrijven wordt het afgevoerd naar een klasse 1-stortplaats voor gevaarlijke afvalstoffen. Zoals hoger vermeld, is er ook nog het systeem van verglazing, maar dat is misschien iets wat we op langere termijn moeten bekijken. Op het cementgebonden asbest mag in geen enkel geval ter plaatse een bewerking worden uitgevoerd. Dat staat zo in de Vlaamse reglementering.

Inzake de bescherming van de werknemers op containerparken kunnen we er van uitgaan dat zij normaal gezien een opleiding hebben gekregen waardoor ze zich voldoende bewust moeten zijn van alle gevaarlijke producten waarmee zij in contact komen. Bovendien dient er, zoals bij alle professionele bedrijvigheden, een bedrijfsgezondheidskundig- en veiligheidstoezicht te zijn. Ik wil daarover bij OVAM nog eens navraag doen.

Meer informatie over asbest en asbestafval is te vinden op de website van OVAM, waar zich een document van 28 april 2000 bevindt dat de hele problematiek van verwijdering en verwerking, evenals de mogelijke voorzorgen bij de behandeling ervan, beschrijft. In het overleg tussen gewesten en gemeenten zal worden bekeken hoe gemeenten het best kunnen worden geïnformeerd over hoe om te gaan met asbestafval.

De hoeveelheid asbestkoord, remlblokjes, strijklankjes, vlamverdelers, ovenwanten, enzovoort, die als afvalstoffen ontstaan bij particulieren, is zeer klein in Vlaanderen. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat particulieren deze producten niet herkennen. Wanneer ze zich van deze voorwerpen ontdoen, zullen zij ze hoogstwaarschijnlijk meegeven met het huisvuil. Indien ze niet werden verwijderd uit de toestellen waarin ze zijn verwerkt, bijvoorbeeld kachels en dergelijke, dan zullen ze ook in andere huishoudelijke afvalstromen terug te vinden zijn. Dit is een gevolg van het feit dat er geen apart inzamelkanaal voor dit soort afvalstof bestaat ten behoeve van de privé-huishoudens.

Dua

Deze afvalstoffen worden hoogstwaarschijnlijk ook niet aangeboden als Klein Gevaarlijk Afval. De mensen leggen die link niet. Trouwens, in de lijst van de KGA-afvalstoffen van het VLAREA worden ze niet expliciet vermeld. Wanneer ze toch als KGA worden aangeboden, zullen ze worden verzameld onder de noemer "KGA van gemengde samenstelling" samen met nog andere niet-identificeerbare en potentieel gevaarlijke afvalstoffen. Momenteel beschikt OVAM niet over concrete informatie met betrekking tot de aanwezigheid van asbesthoudende afvalstoffen in het KGA.

Ook over de aanwezigheid van deze afvalstoffen in het huisvuil of andere huishoudelijke afvalstromen is er momenteel geen concrete informatie beschikbaar. De beleidsnota Asbest zal aangeven hoe deze afvalstromen beter kunnen worden beheerst.

Voor de beleidsnota Asbestbeheersing worden maatregelen overwogen in verband met asbest op wegen. Mogelijkheden zijn voorlichting en sensibilisering van de bevolking. Er komt bijvoorbeeld een brochure die de gevaren en mogelijke saneringswijzen verduidelijkt en een verhoogde responsabilisering van de wegbeheerder – vaak gemeentelijke instanties – onder andere bij asbesthoudend materiaal op openbare wegen.

Bij de subsidieregeling naar het Nederlands model van Twente worden particulieren, bedrijven en instellingen een maatregel toegewezen ter sanering die dan wordt uitgevoerd door de provincie. Daar aan is subsidiëring gekoppeld. Voor een dergelijke subsidieregeling zijn momenteel nog geen budgetten ingeschreven. In het geval de veroorzaker van de verontreiniging bekend is, geldt in elk geval het principe dat de vervuiler betaalt.

Er is momenteel geen initiatief tot inventarisatie van asbestwegen en andere kleinere blackpoints. De gevallen die gemeld worden, zijn schaars. Hierbij is er niet zozeer sprake van een bodemsaneringsprobleem, maar eerder van een probleem inzake het onoordeelkundig gebruik van afvalstoffen die via opwaaiing een mogelijk gezondheidsrisico kunnen inhouden.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Ik ben blij verrast dat er toch cijfers zijn over asbestgerelateerde aandoeningen. Ik had de vraag ook aan minister Aelvoet gesteld. Buiten het Fonds voor Beroepsziekten kon

ze geen cijfers geven. Het is goed nieuws dat er wel zijn op Vlaamse niveau.

Wat betreft biomonitoring in bepaalde risicogebieden rond vroegere asbestbedrijven : het is uiteraard niet de bedoeling om asbestvezels in de longen te meten. Professor Pluyvers wijst er wel op dat via biomonitoring biologische effecten kunnen worden gemeten. Zo kan men preventief optreden. Dat is in gebieden waar men quasi zeker is dat bepaalde personen zware gezondheidsproblemen hebben door de blootstelling aan asbest, uitermate belangrijk.

Nog een derde opmerking in verband met concentraties van asbest in de lucht die in het verleden werden gemeten. Ik stel een verbetering vast en dat is goed nieuws. De concentratie die de WHO als gevaarlijk voor de volksgezondheid heeft vastgelegd, bedraagt 1000 vezels per kubieke meter. De metingen die aan het begin van de jaren tachtig zijn gebeurd in de omgeving van een asbestbedrijf bedroegen concentraties van 20.000 tot 640.000 vezels per kubieke meter. De latentieperiode is dertig tot veertig jaar. Dat illustreert dat we nog een en ander aan problemen kunnen verwachten. Het probleem mag dan ook niet worden onderschat, ook al is de asbestproductie nu stilgelegd.

Tot slot wil ik het nog even hebben over de asbestwegen. Ik weet niet of het probleem schaars is. In Kapelle-op-den-Bos en Tiselt is asbest op grote schaal gebruikt. Natuurlijk moet de vervuiler betalen. Ik daag OVAM echter uit om Eternit daarvoor te laten opdraaien. In elk geval moet het probleem worden opgelost. Zo niet, blijft dit aanslepen voor de volksgezondheid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de aankoop van pachtgronden door het Vlaamse Gewest, afdeling Natuur

Vraag om uitleg van mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het natuurinrichtingsproject West-Vlaamse Scheldemeersen, ingesteld op 31 maart 2000

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Merckx-Van Goey tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de aankoop van pachtgronden door het Vlaamse Gewest, afdeling Natuur met daaraan toegevoegd de vraag om uitleg van mevrouw Gardeyn-Debever tot minister Dua, over het natuurinrichtingsproject West-Vlaamse Scheldemeersen, ingesteld op 31 maart 2000.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, dames en heren, uit verschillende delen van het Vlaams Gewest bereiken me berichten dat pachters brieven krijgen van de bevoegde aankoopcomités, waarin wordt gemeld dat de door hen gepachte gronden – die overigens zijn gelegen in agrarisch gebied – werden aangekocht door het Vlaams Gewest, afdeling Natuur.

Bij mijn weten heeft Animal Natuur momenteel 27 hectare landbouwgrond met agrarische bestemming in de regio Diest aangekocht van het OCMW. De pachters werden voor een voldongen feit gesteld. Ze kregen na de verkoop een berichtje dat hun recht van voorkoop werd genegeerd. Onderaan de brief stond : ‘Teneinde uw verplichtingen als gebruiker ten opzichte van de eigenaar na te streven, verzoek ik u contact op te nemen met hoger vermeld adres van het Vlaams Gewest’.

Er wordt de betrokkenen gezegd dat de aankoop is geschied om redenen van openbaar nut en meer in het bijzonder ter bescherming en vrijwaring van het leefmilieu en natuurbehoud en met het oog op de oprichting van een Vlaams natuurreservaat. Hierdoor hebben volgens de brief van het aankoopcomité de gebruikers die eventueel onder de pachtwet vallen, geen recht van voorkoop. De afdeling Natuur is de nieuwe eigenaar.

Graag had ik daarover enkele vragen gesteld. De reden van algemeen belang, namelijk het natuuraspect, die wordt ingeroepen moet bij mijn weten conform zijn aan de ruimtelijke planning. De stedenbouwwetgeving en de beginselen van rechtszekerheid moeten worden gerespecteerd. Ik neem aan dat er ook gevallen zullen zijn waar het gaat over niet-agrarisch gebied. Mijn vraag gaat echter wel over agrarisch gebied.

Volgens het decreet van 1996 houdende de ruimtelijke ordening, dat bij mijn weten nog steeds geldt, hebben de gewestplannen een bindende en een verordende kracht. Ze zijn bindend voor de overheid en uiteraard ook voor de burger. Dit betekent

dat men de gewestplannen slechts kan wijzigen zoals de stedenbouwwetgeving voorziet. Het natuuraspect kan bij mijn weten door de overheid niet worden ingeroepen als algemeen belang. Op dat ogenblik is dit immers nog steeds strijdig met de planologische bestemming. Het beleid van de overheid moet beantwoorden aan de ruimtelijke planning. Als de geschade pachter zich tot de rechtbank wendt, zal hij zich wellicht kunnen beroepen op artikel 159 van de Grondwet. Men kan immers geen onwettig algemeen belang inroepen. De Grondwet maakt geen onderscheid tussen handelingen die men beoogt, wat ook van toepassing is op niet-verordende bestuursbeslissingen, en bestuurshandelingen, zelfs al zijn ze van individuele aard. Dat zei het Hof van Cassatie op 21 april 1988. Er kan ook worden gewezen op de rechtspraak van de Raad van State. Dit orgaan zegt dat overheden bevoegd voor het rangschikken van landschappen niet voorbij kunnen gaan aan de bindende en verordenende kracht van plannen van aanleg. Een rangschikkingsbesluit mag dus geen handelingen of werken verbieden die met die plannen overeenstemmen, noch de verwezenlijking van die plannen verhinderen.

Mevrouw de minister, gaat de afdeling Natuur met die aankopen dus haar bevoegdheid niet te buiten ? In hoeverre kan het natuuraspect een basis zijn voor het inroepen van een algemeen belang om de pachtwet buitenspel te zetten ? Meent u dat de overheid de pachtwet correct dient na te leven ? Wat doet u opdat dit daadwerkelijk zou gebeuren ?

Moet dit worden beschouwd als een vooruitlopen door de afdeling Natuur op de ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening en de latere afbakening van het VEN en het IVON ? U begrijpt hopelijk dat dit een grote rechtsonzekerheid creëert bij de betrokken landbouwers. Ze kennen uiteraard het natuurbehoudsdecreet, dat bepaalt wanneer aankopen door de overheid ten behoeve van natuur mogelijk zijn. Ofwel gebeurt dat via het recht van voorkoop. Ik verwijs in dit verband naar artikel 37, paragraaf 1. Dat kan dus in het VEN, in natuurreservaten en hun uitbreidingsperimeter, in bosuitbreidingsgebieden, in een door de Vlaamse regering afgebakende perimeter binnen de bos- en groengebieden gelegen binnen het IVON, of binnen de afbakening van het natuurinrichtingsproject.

Het gaat hier echter over agrarisch gebied. Ofwel kan men onteigenen ‘ten algemenen nutte’. Maar ook dat mag slechts in groen- en natuurgebieden : aangezien de overheid gebonden is door haar eigen plannen, moet de onteigening conform zijn aan de

Merckx-Van Goey

ruimtelijke bestemming. Bij mijn weten is in het natuurbehoudsdecreet niet voorzien in aankopen in der minne. Wanneer het gebeurt met dit doel, lijkt het me een overtreding. Wat doet u om de wet te doen respecteren ?

Mevrouw de minister, ik zou graag willen vernemen wat er momenteel gaande is. Geeft u de opdracht aan Aminoal om systematisch over te gaan tot aankopen in agrarisch gebied ? Welke zijn de argumenten die het algemeen belang moeten aantonen ? Wat is de visie erachter ? Wanneer en hoe zal men dat algemeen belang inroepen ? Volgens mij volstaat het niet dat de afdeling deze gronden aankoopt of prospectie doet naar aan te kopen gronden omdat ze vindt dat daar natuur moet komen en dat daarom het algemeen belang kan worden ingeroepen wanneer het gaat over agrarisch gebied. Hoe wordt dit telkens onderbouwd ?

Wordt bij elke aankoop aangeduid wat de waarde is ? Is dat ondersteund door een verslag van experts ? Heel specifiek in uw hoedanigheid van minister van Landbouw wil ik u vragen of er belangen worden afgewogen. Bij sommige landbouwers werd via deze aankoopprocedure een huiskavel in agrarisch gebied mee verworven door het Vlaams Gewest. Geldt het algemeen belang ook als er postzegelsreservaatjes, kleine gebieden worden aangekocht ? Wat als er een stuk grond wordt aangekocht in een groter geheel van landbouwgrond ? Wat verstaat u onder het algemeen belang ? Waarop baseert u dit ? Wat is volgens u het verschil tussen enerzijds het aankopen zoals dat nu blijkbaar gebeurt en waarbij men het algemeen belang inroept en anderzijds de onteigening ten algemene nutte ? Op welke wijze wilt u eigenlijk nog respect afdwingen voor de planologische bestemming van agrarisch gebied ? Hoe krijgt men nog de kans om duurzame landbouw te bedrijven ? Door dit her en der systematisch aankopen van soms grote stukken oppervlakte wordt er grote rechtsonzekerheid gecreëerd. Blijkbaar loopt men vooruit op planwijzigingen, die weliswaar onderworpen zijn aan strikte procedures. Zo creëert men niet alleen een probleem voor de betrokken land- en tuinbouwers, maar ook voor andere burgers en eigenaars.

De voorzitter : Mevrouw Gardeyn heeft het woord.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik had een concrete vraag over het natuurinrichtingsproject West-Vlaamse Scheldemeersen, dat op 31 maart 2000 werd ingesteld. Dit project behelst 470

hectare, waarvan 352 hectare wordt gebruikt door 77 beroepslandbouwers. Het project ligt voor 90 percent in natuurgebied op het gewestplan.

Tijdens het openbaar onderzoek kondigde een ambtenaar van Aminoal Natuur aan dat de betrokken gronden die gelegen zijn in dat gebied onder de nulbemesting zullen vallen, de uitzondering van bemesting die rechtstreeks wordt uitgescheiden door de beweiding met twee grootvee-eenheden niet meegerekend. Is dat zo ? Wat staat daarover in het MAP ? Desgevallend moet het MAP worden aangepast. Als de informatie niet juist is, dan moet die worden rechtgezet. Welke stappen zal men dan ondernemen tegen ambtenaren die dat soort van onwaarheden verspreiden ?

De afdeling Land van Aminoal heeft de agrarische structuur uitgetekend en naar de gemeentebesturen opgestuurd. Daaruit blijkt dat gedeelten van de Scheldevallei worden omschreven als 'niet gerealiseerd'. De administratie is dus van mening dat deze gronden opnieuw mogen worden bemest. Hoe rijmt u dat met het natuurinrichtingsproject ?

Dankzij de natuurinrichting kunnen in dat gebied bepaalde percelen worden geruild. Volgens het MAP zullen de gronden die in 1996 niet zijn gebruikt en worden overgedragen aan een niet-familied, worden onderworpen aan de nulbemestingsnorm. Betekent dit dat gronden die via ruil zijn bekomen, per definitie worden onderworpen aan die norm, zelfs als het gaat om akkerland ?

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer Jef Van Looy : Het probleem waarover mevrouw Merckx het had, doet zich stilaan overal voor. Het gaat niet alleen over de kostprijs van de gronden. Boeren die pachtgronden verliezen, kunnen nieuw verworven gronden niet gebruiken om hun overschotten kwijt te raken. Hun overschotten nemen dus enorm toe. Ze worden onderworpen aan de superheffing. Dat moet worden vergoed. Als men pachtgronden onteigent, moet men ook opdraaien voor de gevolgen.

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : We dragen vandaag de gevolgen van de hervorming van de ruimtelijke ordening. In veel sectoren heerst grote onzekerheid. De structuurplanning en de afbakening van de agrarische structuren staan op het programma. We zullen wellicht nog twee jaar met die onzekerheid moeten leven. Hoe sneller de gemeenten daar werk van maken, hoe beter.

Vertriest

Hoe dan ook zullen die 125.000 hectare natuurgebied er komen. Men kan niet verwachten dat er op dat vlak niets gebeurt. Vergeet ook niet dat er nog veel natuurgebieden zijn die door de landbouwsector worden gebruikt. Men wil actief optreden om natuurgebieden te verwerven, terwijl het gewestplan er op vele plaatsen als een lappendeken uitziet, met groene en gele stukjes. Het is een duidelijke beleidslijn om grote natuurgebieden te creëren. Dat brengt mee dat men zijn oog laat vallen op gronden met andere bestemmingen. Het omgekeerde is ook juist : er zijn natuurgebieden die men nog altijd opdeelt in weilanden.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Aansluitend bij wat mevrouw Vertriest heeft gezegd, wil ik in het algemeen stellen dat iedereen het er over eens is dat we zo snel mogelijk 750.000 hectare agrarisch gebied, 38.000 hectare groene-bestemmingswijzigingen en 10.000 hectare bosuitbreiding moeten afbakenen. Mijn aandeel in deze operatie is klaar. Meer kan men van mij niet verwachten. De voor elke sector gewenste kaarten zijn opgesteld. Eind januari vergaderen minister Van Mechelen en ik over de vraag hoe het hele proces kan worden versneld. Dat laatste is uiteindelijk niet mijn bevoegdheid.

Men moet een onderscheid maken tussen de afbakening van het IVON en deze van de natuur- en bosstructuren. Ik wil benadrukken dat naast de afbakening van het VEN en het IVON ook de groene gebieden plus de 38.000 hectare waarvan hierboven sprake, worden afgebakend. Dat alles heeft met elkaar te maken, maar dient om andere doelstellingen te halen. Het decreet over het natuurbehoud schrijft 2003 als vervaldatum voor. Ik moet de zaken versnellen. Ik heb minister Van Mechelen op het hart gedrukt ook te versnellen, opdat alles in 2003 zou zijn afgewerkt. In elk geval moet ik met het VEN vooruit, zo niet krijg ik moeilijkheden. Er schuilen anomalieën in de gewestplannen. Toen de gewestplannen zijn opgesteld, hechtte men minder belang aan waardevolle natuurgebieden. Er is vandaag een consensus om die anomalieën weg te werken.

Ons uitgangspunt is de vaststelling dat er nog heel veel waardevolle stukjes natuur in agrarisch gebied liggen. De beste garantie om de bestaande natuurgebieden te beschermen, is de verwerving van die gebieden voor natuurreservaten. In het regeerakkoord is daarover een ambitieuze doelstelling opgenomen. Er is daarvoor veel geld vrijgemaakt. We

zijn goed op weg met de aankoop van belangrijke natuurgebieden. De grondslag daarvoor berust in de artikelen 32 en 33 van het decreet over natuurbehoud. Daarin staat dat natuurreservaten worden opgericht op gronden die het Vlaams Gewest in eigendom of in huur heeft, of die daartoe ter beschikking worden gesteld. Op verzoek van de eigenaar en/of van diegene die het gebruiksrecht heeft, kan men gronden ook als natuurreservaat erkennen. Als men het aandeel van de reservaten in het Vlaamse grondenbestand wil verhogen, heeft men weinig keuze : dan moet men aankopen.

Men moet een onderscheid maken tussen drie zaken : aankopen in der minne, onteigeningen en het recht van voorkoop. Aankopen in der minne gebeuren met akkoord van de eigenaar, die op basis van de grondwet vrij over zijn grond kan beschikken. Aankopen in der minne zijn niet verboden, ook niet als de gronden in agrarisch gebied liggen. Verder zijn er onteigeningen om redenen van natuurbehoud. Volgens het decreet over het natuurbehoud kan de overheid onteigenen als het gaat om een bijzonder waardevol gebied dat moet worden beschermd. Ten slotte is er het recht van voorkoop. Dat recht bestaat voor welbepaalde bestemmingen zoals groen- en bosgebieden. De wetgeving sluit agrarische gebieden, met name gronden in het VEN en de natuurinrichtingsprojecten, daarvan niet uit.

Het aankoopbeleid voor natuurgebieden is zeker niet uitsluitend gericht op de aankoop van agrarische gebieden. Men voert daarin een zeer voorzichtige en terughoudende politiek. De aankopen in agrarisch gebied, die overigens gering zijn, betreffen gronden met een grote actuele natuurwaarde. Het gaat hoofdzakelijk om natuurlijk overstromingsgebied in bepaalde valleigebieden die in de gewestplannen niet als zodanig worden gehonoreerd. Een andere mogelijkheid is dat het gebied werd aangeduid in het kader van de Europese vogel- en/of habitatrichtlijn. Dergelijke aankopen zijn nodig om te voldoen aan de internationale verplichtingen van het Vlaams Gewest. Daarnaast kunnen er gronden worden gekocht in gebieden met een uitdovende landbouwactiviteit. Bij alle aankoopprojecten die geheel of gedeeltelijk in agrarisch gebied liggen, is aan een of meer van deze criteria voldaan.

Ten slotte werden er doelbewust en met instemming van de landbouwers gronden aangekocht met het oog op ruiloperaties. In de Blankaert heeft de afdeling Natuur bijvoorbeeld een aantal percelen gekocht om ze te ruilen met een boer. Hiermee lopen we vooruit op een van mijn ideeën, namelijk

Dua

de Grondbank. Dergelijke aankopen zijn natuurlijk delicaat. We moeten opletten dat we er geen andere landbouwers mee in de problemen brengen.

In 2000 werden er in West-Vlaanderen veertig hectare aangekocht. Het gaat vooral om de Assebroekse Meersen, landschappelijk waardevol agrarisch gebied. In de provincie Antwerpen ging het om 25 hectare, in hoofdzaak in het Scheps te Balen-Olmen, een zone met uitdovende landbouwactiviteit en veel braakliggende percelen, en in twee zones die volgens de richtlijnen waren aangeduid als weidevogelgebieden. In de andere provincies werden slechts zeer kleine gronden aangekocht. Onder de gronden in Limburg waren bijzonder waardevolle hellinggras- en kalkgraslanden. *(Opmerkingen)*

In het Antwerpse ging het onder meer om twee volgens de vogelrichtlijn aangeduide weidevogelgebieden. *(Opmerkingen)*

Voor de overige provincies, Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen, ging het om een zeer kleine oppervlakte, voor het grootste deel in natuurlijke overstromingsgebieden. In heel wat van deze beekvalleien stemt de aanduiding 'agrarisch gebied' niet meer overeen met het huidige bodemgebruik. De gronden zijn er vaak te nat. In Oost-Vlaanderen werden er ook kleine stukjes grond aangekocht die zeer belangrijk zijn voor de buffering van kwetsbare bronbosvegetaties in de Vlaamse Ardennen.

Ik ben bereid om hiervan een zeer gedetailleerde lijst over te maken, maar heb het gevoel dat de administratie goed gemotiveerde dossiers indient als men overgaat tot de aankoop van agrarische gebieden.

Door agrarische gebieden met een grote natuurwaarde als natuurreservaten te erkennen, gaat de Vlaamse overheid haar boekje niet te buiten. Ook al zijn de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 1972 met de planologische voorschriften voor het toepassen van gewestplannen dwingend, en ook al zijn de gewestplannen verordenend, volgens het Natuurdecreet is het oprichten van natuurreservaten niet tegenstrijdig met de bestemming van agrarisch gebied. We moeten natuurreservaten oprichten daar waar het nodig is voor de natuur. Het spreekt vanzelf dat men bij de aankoop van natuurgebieden de pachtwetgeving moet eerbiedigen. Men mag mij er altijd attent op maken als op dat vlak een overtreding werd begaan. De aankoopon-

derhandelingen worden altijd gevoerd door de aankoopcomités, ook als er pachten in het spel zijn. Deze comités behoren tot de bevoegdheid van mijn federale collega. De leden van deze comités zijn goed onderlegd en zullen mijns inziens niet zo gemakkelijk een inbreuk doen op de pachtwetgeving. Dat twee verschillende diensten betrokken zijn bij de aankoop van natuurterreinen kan natuurlijk verwarrend zijn voor eigenaars en pachters. In het algemeen vallen er echter weinig problemen te melden.

Mevrouw Merckx, u betwijfelt dat het hier gaat om het algemeen belang. Juridisch gezien kan daarover misschien discussie ontstaan, maar onze interpretatie is alleszins dat natuurbehoud van algemeen belang is. Dit wordt bevestigd door verschillende internationale verdragen, zoals het Biodiversiteitsverdrag, het verdrag van Bern inzake het behoud van wilde dieren en planten en het natuurlijk leefmilieu in Europa, de verdragen betreffende de Europese Unie, en de Europese richtlijnen. Ik ben er dan ook van overtuigd dat het erkennen van natuurreservaten om waardevolle natuur te beschermen en tot ontwikkeling te brengen tot het algemeen belang behoort. Het verwerven van gebieden voor natuurbehoud en het aanwijzen en erkennen van natuurreservaten vormt hoe dan ook een belangrijk onderdeel van het toegepaste gebiedsgericht beleid, in overeenstemming met het Natuurdecreet.

We gaan er dus van uit dat natuurbehoud tot het algemeen belang kan worden gerekend en dat het oprichten van natuurreservaten een middel is om dit doel te bereiken. Volgens artikel 52.3 van de pachtwet vervalt het recht van voorkoop van de pachter bij een verkoop van een goed aan een openbaar bestuur of aan een publiekrechtelijke rechtspersoon wanneer het goed wordt aangekocht om voor doeleinden van algemeen belang te worden aangewend. De hele zaak draait om dit punt. Ook binnen de diensten is hierover gediscussieerd, maar als we het principe aannemen dat natuurbehoud van algemeen belang is, dan is deze bepaling van de pachtwet van toepassing. Bij aankopen door het Vlaams Gewest, afdeling Natuur, in het kader van natuurbehoud als een algemeen belang, is er met inachtneming van de pachtwet geen recht van voorkoop door de pachter.

De overheid eerbiedigt dus de pachtwetgeving. Het recht van voorkoop vervalt, maar de pacht loopt wel door. Onder de vormen in de pachtwet bepaald, kan de pacht worden beëindigd om tot een effectief natuurbeheer over te gaan. Bepaalde pachters wensen uitgewonnen te worden of een

Dua

overeenkomst af te sluiten. Vandaar dat aan de pachters wordt gevraagd om contact op te nemen met de afdeling Natuur. Ik vermoed dat het deze verwijzing is die u in uw brief hebt aangehaald. Als de pacht niet wordt beëindigd, loopt hij gewoon door en moet de pachter de pachtsom – de verplichting als gebruiker – op de rekening van het MINA-fonds betalen.

In de praktijk eist de inspectie van Financiën doorgaans dat een stuk landbouwgrond dat te koop wordt aangeboden vrij is van pacht. In bijna alle dossiers die ik heb behandeld, werd deze verplichting vermeld. Men wil moeilijkheden op dit vlak vermijden. Ik kan me voorstellen dat in enkele zeldzame gevallen, waar er een grote waarde op het spel staat, van deze regel wordt afgeweken en dat men dan overgaat tot de regeling die voorzien is in de pachtwet voor het geval dat er nog een pachter is.

Het zinnetje in de brief waarnaar u verwijst, slaat dus op de jaarlijkse betaling van de pacht aan het MINA-fonds en niet op het opleggen van erfdiensbaarheden. De pacht wordt enkel uitgewonnen als de pachter daarin toestemt, waarna een uitwinningsvergoeding wordt uitbetaald. Men merkt op dat de pachtregeling ook geldt in natuurgebieden, wat vaak een hinderpaal is voor het uitwerken van een gebiedsgericht natuurbeleid. Als landbouwgronden in een natuurgebied intensief worden bewerkt, en de landbouwer niet bereid is om zijn beheer bij te sturen of mits een uitwinningsvergoeding afstand te doen van zijn pachtrecht, dan is herbestemming onmogelijk. De pachtwet is op dat vlak zeer beschermend. Het recht van voorkoop vervalt, maar als de pachter niet bereid is om een uitwinningsvergoeding aan te nemen, kan hij gewoon blijven. *(Opmerking van de heer Jef Van Looy)*

In bepaalde gevallen kan men niets doen voor een zeer waardevol gebied omdat de pachtwetgeving dat verhindert.

Over het waardeloos maken van gronden door de aankoop en erkenning van reservaten in agrarisch gebied loopt een hele discussie. Normaal worden die gronden aangekocht tegen marktconforme prijzen. Uiteraard is er in heel Vlaanderen grondspeculatie aan de gang, wat voor de wildste geruchten zorgt. Volgens het ene gerucht is het de overheid die de prijzen opdrijft en volgens het andere gerucht worden de gronden waardeloos. Alles hangt

ervan af of men met de koper of de verkoper spreekt. We nemen al die geruchten best met een korreltje zout. De waarheid ligt waarschijnlijk in het midden en is dat de overheid een marktconforme prijs betaalt.

Vaak kunnen we niet ingaan op een bepaald aanbod, omdat wij vastzitten aan een bepaalde schatting. Dat vind ik een groot probleem. We zouden meer moeten kunnen inspelen op lokale situaties. De prijzen van de gronden variëren immers van streek tot streek en daarop kunnen wij niet soepel genoeg inspelen.

U zei ook dat de eigenaar niet over een volle eigendomsbevoegdheid beschikt, maar ik denk dat het hier om een eigen aankoop in der minne gaat. Aankoop in der minne betekent dat de eigenaar wil verkopen. Het is niet nodig om bovenop de aankoopprijs voor de in der minne verkopende eigenaar ook nog eens in een planschaderegeling te voorzien. Planschade wordt geregeld in het decreet op de ruimtelijke ordening en door aankoop van de grond door de Vlaamse overheid ontstaat geen planschade. Dat is de realiteit. Men kan toch niet beweren dat er planschade aan de pachter moet worden betaald als die blijft pachten of een billijke uitwinningsvergoeding krijgt uitbetaald en hij daarmee akkoord gaat. Het is het een of het ander.

Ik heb nu de meeste vragen van mevrouw Merckx beantwoord. Dan ga ik nu even in op de vragen van mevrouw Gardeyn.

Ik kan misschien beginnen met te zeggen dat ik zelf naar Avelgem ga, begin februari 2001. Ik weet dat de situatie daar wat verkeerd is gelopen en daarom vind ik het belangrijk even ter plaatse te gaan praten met de betrokkenen over het natuurinrichtingsproject.

Er zijn enkele zitdagen geweest, waarop ook ambtenaren van de Mestbank, de VLM en van de afdeling Natuur aanwezig waren. De aanwezige landbouwers hebben blijkbaar heel veel vragen gesteld over diverse aspecten van het project. Sommige landbouwers vroegen wat, in de context van de vigerende wetgeving op bemesting, ruimtelijke ordening en natuurbehoud, de perspectieven zijn voor eigendommen of voor het gebruik van percelen die in het natuurgebied liggen.

Wat zijn de specifieke voorstellen met betrekking tot de landbouw bij dit specifieke project? Men gaat uit van een zonering, zoals uitgewerkt in het projectrapport. Voor het vochtige meersgebied, de

Dua

kernzone waarin de meeste percelen liggen, gelden voor het ogenblik reeds bemestingsbeperkingen. Daar zal actief worden gestreefd om aankopen in der minne te regelen. In het hele gebied zal men zoveel als mogelijk met gebruiksovereenkomsten en beheersovereenkomsten voor de landbouwers werken.

Er wordt behalve van de opties van het projectrapport, ook uitgegaan van de persoonlijke situatie van de betrokken landbouwers. Aan de huiskavels wordt niet geraakt.

Bij nazicht van het mestdecreet blijkt dat het vervallen van de ambtshalve ontheffing op 1 januari 2010 slechts in een specifiek geval geldt, namelijk bij een overdracht van een natuurlijke persoon naar een rechtspersoon binnen de familiale overdrachten, waarbinnen de ontheffing mee wordt overgedragen. Dat staat in artikel 15 ter, paragraaf 2. Het is wel zo dat percelen, zelfs al gaat het om akkers of intensief grasland, wel degelijk reeds vroeger onder verscherpte normen kunnen vallen. Mogelijke redenen hiervoor die we in het mestdecreet vinden zijn het niet-gezinsveeteeltkarakter van het bedrijf, de niet-familiale overdrachten en de enclaveregeling.

De personen aan wie andere informatie is meegegeeld tijdens de zitdagen, zijn reeds aangeschreven om de ontstane misverstanden recht te zetten. Er is dus blijkbaar een en ander misgelopen wat informatie betreft. Verdere rechtzetting zal ook gebeuren in de volgende natuurinrichtingskrant die alle betrokkenen in de bus krijgen. De ambtenaren hebben plichtsbewust en ter goeder trouw hun taak volbracht en de mensen geïnformeerd. Ik weet zelf niet wat er allemaal gezegd is, want ik was daar immers niet aanwezig. Blijkbaar is er iets fout gelopen met de interpretatie van het mestdecreet.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Mevrouw de minister, een bepaalde ambtenaar heeft zich reeds verontschuldigd.

Minister Vera Dua : Wij hebben los van uw vraag ook al de nodige signalen aan de VLM gegeven. Wij hebben een gelijkaardige kwestie trouwens vorige week ook besproken.

Met de natuurinrichtingsprojecten lopen voor het ogenblik bepaalde zaken verkeerd. Ik denk dat het goed is dat er eens een klein brandje ontstaat zodat de VLM zich goed kan organiseren en dat de kwestie op een andere manier wordt aangepakt. Ik ga

trouwens niet alleen naar Avelgem, maar met de mensen van de VLM.

De kaart van de gewenste agrarische structuur die door de afdeling land van Aminor werd opgesteld en door mijn voorganger naar de gemeentebesturen werd gestuurd, is een eerste versie van de visie van die afdeling op de afbakening en differentiatie van de agrarische gebieden in het Vlaams Gewest. Uiteraard zullen de minister en de administratie bevoegd voor de ruimtelijke ordening deze afbakening afwegen tegen andere beleidsvoorbereidende documenten.

Voor de delen van Scheldevallei die in de gewenste agrarische structuur zijn opgenomen als niet-gerealiseerd, stelt de afdeling Land voor dat de gronden een landbouwbestemming zouden krijgen met het statuut van verwevingsgebied. Hierdoor geeft de afdeling aan dat natuur en landbouw daar sterk verweven moeten samengaan.

Ik wil me hier niet uitspreken over het feit dat er in het IVON geen enkel gebied meer is dat niet onder een bepaald ...

De heer Jef Van Looy : Nu spreekt u plots over het IVON en daarnet sprak u over verwevingsgebied. In een verwevingsgebied staan natuur en landbouw op hetzelfde niveau en de landbouw kan beperkingen krijgen, zij het op basis van vrijwillige overeenkomsten. Dat staat in het decreet op het natuurbehoud.

Minister Vera Dua : We moeten de zaken nog op elkaar afstemmen via die afweging van de verschillende gewenste structuren.

De bedoelde gronden werden opgenomen in het natuurinrichtingsproject West-Vlaamse Schelde-meersen om met de middelen en de procedures van de natuurinrichting een verbetering van de gebiedsinrichting tot stand te brengen. Het is de bedoeling eventueel gronden te ruilen op een manier dat de landbouwers met percelen in de groengebieden percelen in het agrarisch gebied in gebruik en/of in eigendom krijgen.

Zoals vermeld, bedraagt het gedeelte niet-groengebied van een natuurinrichtingsproject ten hoogste 10 percent van de totale oppervlakte van het projectgebied. Er kan dus ruiling met landbouw gebeuren, maar er kan ook ruiling tussen groengebieden gebeuren, waardoor het perceel reeds onder een bemestingsbeperking valt. Ik ben mij ervan bewust dat er momenteel geen optimale voorwaar-

Dua

den voorhanden zijn om een goede uitruiling van percelen te kunnen doorvoeren. Vandaar dat de VLM opdracht heeft gekregen om het principe van een grondbank te onderzoeken en uit te werken. Zo kan worden geruild met zones in agrarisch gebied.

De heer Jef Van Looy : Als er in agrarisch gebied een ruilverkaveling plaatsvindt op kleine schaal naast het natuurgebied, kan er perfect worden uitgeruild.

Minister Vera Dua : Dat schijnt niet te kunnen : ruilverkaveling kan enkel binnen het ruilverkavelingsgebied.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is absoluut noodzakelijk om zo snel mogelijk de afbakeningen te realiseren, pas dan zal de zekerheid terugkeren. Het is belangrijk om weten wat de waarde is – en ik bedoel dan niet de financiële – van de gronden die men bewerkt. Er moet grotere transparantie zijn omtrent de criteria van het inroepen van het algemeen belang. Ik ontken niet dat er anomalieën zijn in de gewestplannen en dat die moeten worden opgelost : de vraag is of het wel een goede werkwijze is om her en der een stukje in te nemen, zonder dat de betrokkenen op voorhand worden ingelicht. Dat dient de goede verstandhouding niet.

Hoe kunnen we een overzicht krijgen ? U hebt wel een lijst gegeven, maar hoe wordt bewezen dat het waardevolle stukken zijn ? Ik heb de indruk dat enkel de vaststellingen van de afdeling Natuur volstaan. Ik dring echter aan op een grotere bewijsvoering. De criteria die u hebt opgesomd moeten meer bekend worden gemaakt. Daaraan moet dan de toetsing gebeuren. Het probleem is ook dat er terzake weinig of geen rechtspraak is. Er is enerzijds wel de rechtspraak van de Raad van State over wat algemeen belang is, anderzijds is er over het schenden van het recht van voorkoop nog weinig of geen rechtspraak. Ik blijf erbij dat de gewestplannen met een bindende en verordende kracht moeten worden gerespecteerd door de overheid.

Op zich blijft in een vogelrichtlijngebied een agrarische bestemming mogelijk.

Minister Vera Dua : Ik zal u eens een lijstje bezorgen van de veroordelingen van Europa, net omdat we bestemmingen op het gewestplan hebben gerealiseerd in vogelrichtlijn- en habitatgebieden.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : In vogelrichtlijngebied is een agrarische bestemming nog altijd mogelijk. Onze regelgeving laat dat toe. Daar blijf ik bij. Het is echter niet aangewezen om hier een juridische discussie te voeren. Ik hoop dat we dien-aangaande documenten van u kunnen krijgen. Het zou ook nuttig zijn om de gedetailleerde lijst van criteria te krijgen, want voor het parlement is het belangrijk om de aankopen die zijn gebeurd met overheidsmiddelen aan die criteria te toetsen.

Ik blijf erbij dat het niet de taak van de overheid is om productiegronden te verwerven als ze die zelf niet exploiteert. Dat is misschien een oud principe, maar ik hou eraan. Niet elke aankoop door een overheid is immers een daad van algemeen belang. Het is belangrijk om de oogmerken te kennen.

De voorzitter : Mevrouw Gardeyn heeft het woord.

Mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever : Ik ben verheugd met het aangekondigde werkbezoek van de minister.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer Jef Van Looy : Mevrouw de minister, u zegt dat natuur van algemeen belang is. Ik treed u daarin bij. Als ik me niet vergis, staat dat zelfs in ons eigen decreet natuurbehoud. Ik kan ook begrijpen dat de overheid gronden koopt in groengebieden waar veel natuur is. U geeft toe dat er fouten in voorkomen, met name agrarische stukken die altijd agrarisch gebied zijn geweest. Daar heb ik het moeilijk mee, zeker als het pachtgronden zijn en de boer als pachter daardoor in de problemen komt met zijn bedrijf. Als een derde van iemands bedrijf wordt onteigend, dan is dat bijna een vernietiging van het bedrijf.

Als deze praktijk in agrarisch gebied gebeurt met gronden die een agrarisch gebruik hebben, dan zie ik het algemeen belang van natuur helemaal niet meer zitten. Er is altijd een overeenkomst tussen eigenaar en overheid, maar de pachter trekt aan het kortste eind. Men probeert hem op alle mogelijke manieren weg te krijgen.

Minister Vera Dua : Hij blijft pachter via de pachtwet.

De heer Jef Van Looy : Dat gebeurt net niet. Men spreekt van het algemeen belang en het recht van voorkoop speelt zelfs niet.

In Vlaanderen zijn er twee soorten vogelrichtlijngebieden. Er zijn er die als gebied zijn beschermd en dan hebt u volledig gelijk. In de gebieden waar de habitats zijn beschermd is landbouw echter nog perfect mogelijk.

Minister Vera Dua : Een vogelrichtlijngebied is zeker verzoenbaar met landbouw. In gebied waar een bepaald soort weidevogels leven, mag er echter niet zomaar worden gescheurd.

De heer Jef Van Looy : In dat gebied moeten die vogels dan worden beschermd. Er is naar mijn mening echter slechts één gebied in Vlaanderen is waar dat zo is, namelijk de Assebroekse Meersen. Dat is het enige gebied waar enkel het habitat beschermd is. Daar is het grasland inderdaad het habitat, en kan dat natuurlijk. Maar als het allemaal agrarisch gebied is en men gaat grasland als habitat beschermen, dan moet men goed kijken wat men doet.

Ik wil nog even terugkomen op die gewenste structuur voor natuur en bos die uw administratie voorlegt. Als u zegt dat u daarmee klaar bent, gaat het dan over de hectaren die in het structuurplan zijn afgesproken ?

Minister Vera Dua : Er zijn verschillende soorten kaarten. Er zijn kaarten die de basis vormen voor de afbakening van het VEN. Dat is natuurlijk veel beperkter. Er is een onderscheid gemaakt voor die gebieden waarvoor er absoluut geen probleem is, omdat ze zich bevinden in groengebieden.

De heer Jef Van Looy : De meeste zullen zich wel bevinden in groengebieden. Het decreet natuurbehoud bepaalt precies waaraan ze moeten voldoen om VEN te kunnen zijn.

Minister Vera Dua : Het grootste deel bevindt zich inderdaad in groengebieden, maar in de afbakening die potentieel tot het VEN behoort, liggen natuurlijk ook gebieden die een andere bestemming hebben. Waar gaat men anders die 38.000 hectare halen ? Dat moeten we eerst oplossen.

De voorzitter : Ik neem aan dat sommige leden nog zeer pertinente vragen hebben, maar ik zal deze interpellatie moeten besluiten. Ik nodig die leden dan ook uit de minister hier opnieuw over te ondervragen. Er was voldoende gelegenheid om over alle vragen te discussiëren. We moeten echter reke-

ning houden met de leden die nog een vraag om uitleg willen stellen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door mevrouw Merckx en door de heer Bex en mevrouw Vertriest werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het waterniveau van de Velpe in Kersbeek Miskom

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Laurys tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over het waterniveau van de Velpe in Kersbeek Miskom.

De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte leden, ik heb lang gearzeld om deze vraag in te dienen. Op het eerste gezicht betreft het immers een lokale aangelegenheid. Men zegt mij echter dat dit geen geïsoleerd geval is. Ook op andere plaatsen waar er omwille van overstromingsgevaar opstuwingswerken gebeuren, zijn er problemen gesignaleerd.

Mijn probleem betreft de Velpe op het grondgebied van Kortenaak. Daar werden twee sluizen gebouwd ter hoogte van de vroegere twee watermolens. Het peil tussen die twee sluizen wordt op het maximale niveau gehouden, namelijk het maximale waterpeil dat de vroegere molenaar mocht gebruiken om zijn molen gedurende twee dagen te kunnen laten draaien. Het gevolg hiervan is dat de omliggende weilanden en akkers zeer drassig zijn. De afwatering verloopt immers niet goed, temeer omdat die grachten en afwateringen in 2000 niet onderhouden werden.

Omwonenden zeggen me dat het probleem opgelost wordt door het waterpeil een dertigtal centi-

Laurys

meter te laten dalen. Daar heeft men geen enkel probleem mee. Ik heb contact gehad met de administratie. Daar zei men me dat het een probleem was van overstromingsgevaar stroomafwaarts, richting Halen. Voor dat argument heeft men alle begrip. Er wordt ook niet gevraagd dat het peil voortdurend zou worden verlaagd.

Blijkbaar hebben we hier te maken met de keuze tussen twee kwalen : enerzijds overstromingsgevaar, anderzijds de drassigheid door het slecht aflopen van water naast de Velpe. Mevrouw de minister, overweegt men maatregelen om de effecten van die opstuwingswerken te voorkomen of op te lossen ?

De voorzitter : De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer Laurys, u weet waarschijnlijk dat het grote probleem van de Velpe ontstaan is door het rechttrekken van die rivier, omwille van landbouwdoeleinden, en alle ingrepen die er destijds zijn gebeurd. Mevrouw Merckx zal het ontkennen, maar het is zo. Ik ben al veel ter plaatse geweest.

Dat is echter de reden niet voor mijn betoog. Zoals ik daarnet zei aan de heer Laurys : vorige week heb ik in dat verband minister Van Mechelen een algemene vraag gesteld. Ik heb hem voorgesteld om, in het kader van de ruimtelijke structuurplannen, computerstudies te laten uitvoeren over de loop van de diverse beken en rivieren in dit land en de gevolgen na te gaan van alle ingrepen die zijn gebeurd aan die waterlopen. Dit zou dan worden opgenomen in de respectieve ruimtelijke structuurplannen van de gemeenten.

De minister heeft zelfs beloofd dat hij daar geld voor wil vrijmaken. Op die manier kan Kortenaeken een computersimulatie maken over de mogelijke overstromingsgebieden en kan men daar de nodige conclusies uit trekken. Dan zullen deze problemen meteen opgelost zijn.

De voorzitter : Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, de heer Bex meent te moeten stellen dat dit alles te wijten is aan een vroeger rechttrekken van de Velpe. Dat moet dan heel lang geleden zijn geweest. Zeker stroomopwaarts van de Velpe, in Bierbeek, Opvelp, Boutersem, Vissenaken, Bunsbeek, richting Hoeleden en Kortenaeken heeft de stad Tienen de hele Velpevallei opgenomen in het

gemeentelijk natuurontwikkelingsplan. Bij de afbakening van de ruilverkaveling die in die regio plaatsvindt is dit GNOP een van de punten die mee worden gerealiseerd. Dat gebeurt dus via ruilverkaveling. Er zijn dus helemaal geen maatregelen van rechttrekking, integendeel. Er zijn genoeg mogelijkheden voor overstroming stroomopwaarts.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, dit is enigszins een technisch antwoord. Ik vermoed dus dat sommige namen en de ligging een aantal leden uit die streek beter bekend zijn dan mezelf.

De ontwatering van de percelen gelegen tussen de molen Arnauts en de watermolen Van Wilder op de rechteroever van de Velpe gebeurt via de Dombeek, een onbevaarbare waterloop van de tweede categorie. De verantwoordelijkheid voor het al dan niet uitvoeren van onderhoudswerken valt onder de bevoegdheid van de provincie Vlaams-Brabant, dus niet onder de mijne. Daar de Dombeek echter stroomafwaarts van de stuw van de molen Arnauts in de Velpe uitmondt, heeft het stuwpeil aan de molen Arnauts geen directe invloed op de ontwatering via de Dombeek. Dit zou dus geen grote invloed hebben op die ontwatering.

De ontwatering van de percelen op de linkeroever gebeurt via bestaande grachten waarvan het beheer onder de bevoegdheid van de watering Het Velpedal valt. Voor een goede ontwatering moeten in de eerste plaats deze waterlopen en grachten goed worden onderhouden.

Een daling van het waterpeil van de Velpe kan in beperkte mate een oplossing bieden voor de problemen van ontwatering. Momenteel wordt het water ter hoogte van de molen van Arnauts opgestuwd tot een constant opwaarts peil van 29,50 TAW. Het pegelpeil van de molen bedraagt 29,58 TAW. Omdat de molen van Arnauts het stuwrecht nog bezit, kan en mag er opgestuwd worden tot aan het pegelpeil. Om bij te dragen aan een oplossing zal de afdeling Water het huidige stuwpeil verlagen. Momenteel kan het peil maximaal ongeveer 20 centimeter verlaagd worden, want een grotere daling zou een aanpassing vergen van de bestaande peilmeting die instaat voor de regeling van de stuw.

Ik wijs er wel op dat dit slechts een tijdelijke maatregel is. De molenaar wil immers aan de molen van Arnauts een turbine voor het opwekken van elektriciteit plaatsen. Zo'n turbine zal leiden tot een opstuwing tot aan het pegelpeil. Mijnheer Bex, de afdeling Water onderzoekt het waterpeil en de re-

Dua

laties met bergingssystemen vrij goed en houdt die in het oog. Dat is zeker in overstromingsgebieden het geval.

Ik zal daarover met minister Van Mechelen vergaderen, want het kan niet dat twee ministers dezelfde studieopdrachten zouden geven.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Ik dank de minister voor haar antwoord. Ik heb het gebied bezocht. De huidige eigenaar van de molen wil die turbine plaatsen. Dat is niet echt een probleem, want die opstuwung gebeurt alleen als de tribune draait. Dat is niet onoverkomelijk.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de financiële kosten voor de sluiting van de Isvag-oven

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de financiële kosten voor de sluiting van de Isvag-oven.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, in de beleidsprioriteiten van minister Dua lezen we op het einde van het hoofdstuk 'Luchtverontreiniging' : 'Scenario's om de Isvag-oven vervroegd te sluiten liggen voor. Een conditio sine qua non hierbij is de bereidheid van andere besturen om de kosten van een vervroegde sluiting financieel mee te dragen.' Wij stellen echter vast dat die bereidheid van andere besturen ver te zoeken is. Men stapelt de onduidelijkheden en tegenstrijdigheden op.

Het vorige Antwerpse schepencollege vergaarde in de financieel gunstige jaren 1997 en 1998 een spaarpotje van 300 miljoen frank. Deze gelden werden gestort in een Fonds voor Risico's en Onvoorziene Kosten. Er werd toen geopperd dat dit fonds zou kunnen worden aangewend als Isvag bedreigd zou worden met sluiting. In een persartikel

van 12 december 2000 wordt echter melding gemaakt van de problemen van de Antwerpse stadsbegroting : 'Ook zonder het OCMW-probleem vertoonde de stadsbegroting een gat van 2 miljard frank. Dat is grotendeels gedempt door het Isvag-spaarpotje aan te spreken. Het stadsbestuur had een reserve van 1 miljard frank aangelegd, voor het geval de verbrandingsoven vervroegd zou moeten sluiten – een scenario dat de stad honderden miljoenen zou kosten.'

Volgens Agalev-schepen Pairon voldoet de oven voorlopig aan de normen, en dat maakt dat reserfefonds minder acuut. Als er toch een sluiting komt, dan verwacht de heer Pairon dat de Vlaamse regering financieel bijspringt.

Ook de overheid schuift het probleem van Isvag op de lange baan. Er werd een gezondheidsenquête opgestart die duidelijkheid moet scheppen over de milieu-effecten op de gezondheid van de mens. Verleden maandag, tijdens de bijeenkomst van de commissie ad hoc, heeft professor Vlietinck gezegd dat de studie niet werd uitgevoerd om te bewijzen of Isvag al dan niet de gezondheid van de buurtbewoners aantast. Daartoe zou een andere studie zijn gemaakt, en de professor zou daaraan hebben meegewerkt.

Het Antwerpse stadsbestuur talmt nog steeds en vindt het blijkbaar niet nodig om de Isvag-oven alsnog vervroegd te sluiten. Het Fonds voor Risico's en Onvoorziene Kosten, dat eventueel kon worden gebruikt om de sluiting te financieren, is momenteel reeds voor de helft leeggehaald om allerlei kosten te betalen. Het nieuwe Antwerpse stadsbestuur heeft nog geen begroting opgesteld, maar het lijkt erop dat het de resterende 150 miljoen frank zouden gebruiken om de problematiek van de Antwerpse slachthuizen aan te pakken. Minister Dua stelde nochtans dat alle betrokken partners met financiële middelen over de brug moeten komen om een sluiting te kunnen financieren.

De maatregel van het Antwerpse stadsbestuur roept dan ook veel vragen en bedenkingen op. Het is de hoogste tijd om duidelijkheid te scheppen over de lopende onderzoeken en studies – zijn er nu een of twee studies ? – én over de financiële maatregelen om een vervroegde sluiting van Isvag mogelijk te maken.

Mevrouw de minister, wat zijn de werkelijke kosten van de sluiting van de Isvag-oven ? Heeft het Antwerps stadsbestuur u als minister van Leefmilieu ingelicht over het bestaan van het Fonds voor Risico's en Onvoorziene Kosten ? Heeft datzelfde

Van den Eynde

stadsbestuur u op de hoogte gebracht van het feit dat de gelden van het Fonds niet langer worden gereserveerd voor de sluiting van de Isvag-oven? Welke partners worden er betrokken bij de onderhandelingen? Wat is de stand van zaken van de onderhandelingen over een vervroegde sluiting van de Isvag-oven?

Verleden week zou de Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen uitspraak hebben gedaan over de procedure die de buurtbewoners van de Isvag-oven aanhangig hebben gemaakt. De oven mag open blijven. Welke initiatieven zult u nemen? Waarom hanteert u niet het voorzorgsbeginsel dat België heeft aanvaard, in uitvoering van het verdrag van Rio de Janeiro? Heeft professor Vlietinck het bij het rechte eind als hij zegt dat er nog een tweede studie is? Wanneer kennen we daarvan de resultaten? Hoe staat het met het Vlaams noodfonds, waaruit eventueel kan worden geput om de sluiting van de Isvag-oven mee te financieren? De heer De Smet van de CVP-fractie heeft daarover al een vraag gesteld aan minister Sauwens.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, ik heb in de beleidsnota Leefmilieu het Isvag-dossier als een prioritair dossier opgenomen. Er is niet alleen een sluitingsscenario mogelijk, er zijn het voorbije anderhalf jaar ook andere initiatieven genomen, zoals het opzetten van een dialoog tussen alle betrokken partners in het dossier om de vastgelopen communicatie recht te trekken. Deze pogingen zijn slechts ten dele gelukt. De communicatie – vooral tussen de omwonenden en de exploitant – is in het verleden dermate verziekt dat elk vertrouwen is zoekgeraakt. Ondertussen is ook overlegd met gezondheidsdeskundigen over de historische en huidige gezondheidsbelasting in de omgeving van de Isvag-oven.

De algemene conclusie van de gezondheidsdeskundigen luidt dat deze buurt in het verleden aan een onaanvaardbare milieubelasting is blootgesteld. Er was sprake van een combinatie van vervuilende bronnen, van drie – slecht werkende – verbrandingsovens in een straal van 2 kilometer. Vandaag vormen de vervuilingseffecten van de Isvag-oven echter geen juridische grond voor een sluiting op basis van 'acuut gevaar voor de volksgezondheid'. Ik herhaal dat ik onmiddellijk naar de rechtbank stap om de sluiting te vragen als de deskundigen

mij verklaren dat er sprake is van een acuut gevaar voor de volksgezondheid.

Verder is een intensief meetprogramma uitgewerkt voor alle relevante parameters en in het bijzonder dioxines op de beide verbrandingslijnen van de afvaloven. Wegens overschrijding van de dioxienorm heeft dit begin 2000 gedurende enkele weken geleid tot het stilleggen van ovenlijn 1.

Sindsdien werkt de installatie binnen de wettelijke normen. Ze wordt zeer goed in het oog gehouden door de Milieu-inspectie. Naar aanleiding van het onderzoek 'Milieu en Gezondheid' worden bijkomende metingen uitgevoerd voor PCB's in de Isvag-emissies en naar enkele mogelijke puntbronnen voor vluchtige organische stoffen. Ik kan u daarover nog geen gegevens verstrekken. Wij zullen daar binnenkort een uitgebreid overleg over organiseren met mijn diensten om na te gaan wat er ondertussen gebeurd is.

Ook een eventuele vervroegde sluiting van de Isvag-oven werd en wordt verder onderzocht. Daartoe werd aan de OVAM de opdracht gegeven om via het inschakelen van een extern financieel consultant een raming op te maken van de kosten die verbonden zijn aan een vroegtijdige sluiting van de Isvag-installatie. Het is niet mogelijk in een simpel cijfer antwoord te geven op de vraag hoeveel een vervroegde sluiting kost. Dat hangt af van het tijdstip waarop de sluiting ingaat, van de opbrengst die voortvloeit uit het eventueel hergebruiken van bepaalde onderdelen van de installatie, zoals de energierecuperatie-eenheid, en van de onderhandelingen met de mensen in de Isvag-intercommunale.

Het is mij niet bekend of de stad Antwerpen beschikt over een 'Fonds voor Risico's en Onvoorziene Kosten'. Tijdens de gesprekken met de afgevaardigden van het stadsbestuur over een eventuele vervroegde sluiting is daar geen melding van gemaakt.

Ik heb van de Vlaamse regering het mandaat gekregen een vervroegde sluiting van Isvag te onderzoeken. Dit onderzoek is aan de gang. Het computermodel voor de financiële analyse staat op punt en er zijn verkennende gesprekken gevoerd met enkele mogelijke partners in de loop van 2000. De partners die wij voorlopig voor ogen houden zijn de stad Antwerpen, de provincie Antwerpen, Indaver en uiteraard de intercommunale Isvag zelf – dus alle gemeenten die in deze intercommunale zetelen -, maar deze groep van partners kan uitgebreid worden indien dit nuttig blijkt. De onderhan-

Dua

delingen met deze gesprekspartners zijn eind vorig jaar tijdelijk opgeschort om de vorming van nieuwe bestuurscoalities af te wachten. Binnenkort zal een volgende onderhandelingsronde van start gaan.

Zoals reeds in mijn beleidsnota stond zal ik de vervroegde sluiting verder ernstig onderzoeken. Veel zal echter afhangen van de bereidheid van de andere partners in dit dossier om mee een politiek, maatschappelijk en financieel draagvlak te creëren voor deze vervroegde sluiting.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mevrouw de minister, ik had toch meer duidelijkheid verwacht omtrent sommige vragen.

Minister Vera Dua : Het is natuurlijk niet de gewoonte om zeer gedetailleerde vragen toe te voegen aan een vraag om uitleg. Ik kan u daar ook niet veel meer over zeggen, om de eenvoudige reden

dat ik van deze zaken niet op de hoogte ben. (*Opmerkingen*)

Over de tweede studie waarover u het hebt, kan ik u niets meer vertellen. U kunt deze vraag misschien best aan de onderzoekers zelf stellen.

Ooit hebben de Isvag-gemeenten minister Sauwens gevraagd om via het Noodfonds een tegemoetkoming te krijgen voor de stillegging van de Isvag-oven door de rechtbank. Die vraag is negatief beantwoord. Zo'n tegemoetkoming is wettelijk ook niet mogelijk.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Ik dank de minister voor haar antwoord.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 17.09 uur.*
